БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 59 (13375)
1971 оной мартын 12, пятница

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Сэн 2 мүнгэн

...ҮГЭДЭ АРАДАЙ ...ҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

...мнай олониитэ ажалшад «СССР-эй арадай ажахые ...975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС- ...съездын Директивэнүүд тухай» партиин ЦК-гай проектые ...үсхэл ехэтэйгээр зүбшэн хэлсэжэ байна. Хаа хаанагүй ажал- ...ммунистнуудай хамтын суглаанууд, КПСС-эй райкомуудай ... партийна эдэбхитэдэй суглаанууд боложо, юһэдэхи ту- ... жэлэй зорилгонууд тушаа үргэн хөөрэлдөөн, баяр омо- ...үүсхэгдэнэ.

...н түсэб — арадай түсэб, манай байдалые үшөөл һай- ... үшөөл ехэ жаргалтай байхыемнай хараалһан зорилгонууд ...тиин Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэлгэ тушаа ...ацида ороһон олон тоото бэшэгүүд дотор хэлэгдэнэ, мүн ...хатай үгэнүүд энэ асуудалда зорюулагдаһан ажалшадай ...уд дээрэ соносхогдоно.

...хараа бүхы совет хүнүүдэй гүн сэдьхэлһээ гараһан үгэнүүд, ...хараа түсэбүүдтэ этигэжэ байһанаа дэмжэжэ, һайшаажа ...ажалшад иигэжэ мэдүүлнэ. Энэ хараа түсэбые болзор ...үүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тула совет ажалшад шэнэ ...эй түрүүшын үдэрһөө баатар ажалай бахархама жэшээ ха- ... Республикымнай хүдэлмэришэн анги, хүдөөгэй таряашад, ... шэнэ жэлэй түрүүшын һаранuудай, кварталай даалгаба- ...молтатайгаар дүүргэжэ байһан тухай мэдээсэлнүүд энээ- ...ээнэ. Хандагайн леспромхозой Хандагайн пунктын модо- ... һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбөө ...2500 кубометр модо үгөө. Зэдын комбинадай Холтосоной ...коллектив январь һарада ажалай бүтээсые нёдондо жэлэй ...рынхиһаа 11,4 процентээр дээшэлүүлээ. Захааминай ...алшад гүрэндэ мяха тушааха түрүүшын хахад жэлэй түсэ- ... дүүргээ. Тиихэдэ һаалишад, хонишод үбэлэй үедэ һү ...ын, түл түрэсээ олоор, гарзагүйгөөр абахын тула шар- ...дено. Ажалдаа амжалта, илалта туйлагшадай тоо үдэрһөө ...шорно, партиин съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис ... бүри үргэн, бүри оншотой боложо байна.

...арадай энэ ехэ хүдэлөөн, ажалай эдэбхи үүсхэлэй дэб- ...ол парти арад хоёрой бата нэгэдэлые үшөө дахин харуул- ...до гэршэ мүн.

...н XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэл- ...дэ орожо байһан ажалшадай һанамжа, дурадхалнууд ... организацинуудай нарин нягта анхарал доро бай- ... Энэ анхармаар бэшэ асуудал гэжэ байха ёһогүй. Ду- ...бүхэн, дутуу дундануудые шүүмжэлһэн ажаглалта бүхэн ...даха, согсологдохо зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, ажалша хүн до- ...һанажа, бодожо ябаһан юумэеэ хэлэнэ, тэдэнэр арадай ажа- ...идан хүтэлбэрилэлсэжэ байһанаа гүнзэгыгөөр мэдэдэг дээ- ...шитынгээ ажалые, хамтынгаа хэрэгые хайшан гэжэ үшөөл ...охоб гэһэн асуудалда ээлэгдэжэ, энээн тушаа зохихо хэм- ... абахые, нөөсэ арга боломжонуудаа ашаглахые дурадхана ...жэ ябаһан ажал тушаагаа ажалша хүнэй оруулһан һанам- ...уйтэй сэнтэй дурадхал гэжэ юун байхаб!

...ороһон дурадхал бүхэн һонирхолтой. Зэдын талын малшад ... хони үсхэбэрилдэг зон гээшэ. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада ... нилээд амжалта туйланхай. Тиибэшье ажахыгаа хони үс- ...өөр исргэжүүлхынгээ хажуугаар һү ехээр абаха хэмжээ- ...бэлүүлхэ дурадхал оруулна. Мухар-Шэбэрэй аймагай ажал- ... таряа, мал ажахые саашадань хүгжөөхэһөө гадна, шубуу ...тэдэ ехэ анхарал хандуулна. Шубуунай мяха абалгые ...енна үндэһэ һуури дээрэ табиха гэжэ эрмэлзэнэ. Захаами- ...мин, Хэжэнгын аймагуудай ажалшад малай тэжээл элбэгээр ...рга бэдэрнэ, малда эдюулэгдэхэ ороохо тарянай зүйл элбэг- ...н тула ажахынуудай, районуудай хүсые хамтаруул- ... тэжээл промышленна аргаар гаргаха предприяти барихые ...

...элэн промышленностьда, мүн хүдөө ажахыда үйлэдбэриин ...рые улам ехэ болгохо, эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туй- ...үдые ажалдаа хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ажал- ...лта, арьбалалта хэхэ, түсэблэлгын гуримые улам нарижуу- ...жаруулха, урмашуулгын хэрэгые саашадань гуримшуулха ... манай экономикые, соёл культурые хурдан түргөөр хүг- ...асуудалаар олон тоото дурадхалнууд ажалшадай зүгһөө мү- ... байна.

... тон һайшаалтай. Эдэ дурадхалнууд дээдын зургаануудай ... абтахаһаа гадна, ажалшадые а ж а л а а ... нягтаар эрхилхэ. дутуу д у н д а н у у д а а ...нэ, усадхаха хэрэгтэ элсүүлнэ. Ажахын хүтэл- ..., партийна организацинууд ажалшадай энэ эдэбхи үүсхэ- ...эжэ, ажахыгаа хүгжөөхэ холын ба дүтын зорилгонуудые ...дэ тэдэнэрые зоригжуулха уялгатай.

...дай оруулһан һанамжа, дурадхалнууд дотор мүнөө ябуул- ...н ажалаа бүтээсэтэй, урагшатай болгохо асуудал табигдана. ... тарилгада бэлэдхэл, түл абалга, малаа һайнаар ондо оруул- ... эхилээд, гүрэндэ продукци тушааха һара, кварталай тү- ...эхэ хүрэтэр элдэб олон һанамжанууд хэлэгдэнэ. Эдэ бүгэ- ...татайгаар хүлеэгдэн абтажа, зохихо хэмжээнүүд заатагүй ... зэргэтэй.

...дай суглаанууд дээгүүр зүбшэн хэлсэхэһээ гадна, ажахы- ... культураяа хүгжөөхэ талаар ажалша хүнүүдэй һанамжа, ...нууд мүн партийна, совет органуудай, газетэнүүдэй редак- ... министерствэнүүд болон управленинүүдэй нэрэ дээрэ ерэнэ. ... партийна органууд эдэ бүгэдые анхаржа суглуулха, бү- ... болон зохихо хэмжээ абаха талаар оролдолго гаргаха байна. ...ор хэлэбэл, ажалшадай оруулһан дурадхал, ажаглалта бү- ...гдангүй орхигдохо ёһогүй. Энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай ... дотор сэхэ заагданхай.

... партиингаа хараалһан гайхамшагта түсэбые бүхы совет ... эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэнэ, һайшаана. Энэ хадаа тэрэ- ...молтатайгаар дүүргэгдэхын нэгэн шухала эрхэ нүхэсэл мүн ... зоригжуулхы, элсүүлхы ехэ хүсэтэй юм.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ

«СИБИРЯК» КОЛХОЗДО ОРДЕН БАРЮУЛАГДАБА

ТҮНХЭН. (Телефоноор абтаба). Уржадэр удэшэ «Сибиряк» колхозой соёлой байшан соо хүн зон хэзээ хэзээнэйхиһээ олooрoo сугларaад байба. Эндэхи бүхы отделенинүүдһээ малшад, механизаторнууд, хамтын ажалда олон жэлдэ хүдэлөөд амаралтада гараһан үбгэд, хүгшэд, эдир залуушуул зал соо багтахысаа сугларaа. Хүн бүхэн хүхюун баяртай.

Колхозой парткомой секретарь Л. О. Трофимов баярай суглаае нээжэ, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоевто үгэ үгэбэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ, газар тариалангай, адууһа малай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ амжалта туйлаһанайнь түлөө Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншажа үгөөд, нүхэр Модогоев һүр жабхаланта хүгжэм доро Ажалай Улаан Тугай орденые колхозой улаан тугта хадаба. Хүн зон удаан замхашагүй альга ташалгаар угтаа.

Удаань А. У. Модогоев гүрэн түрын үндэр шан хайрада хүртэһэнтэйнь колхозой гэшүүдые халуунаар амаршалаад, тобшохон үгэ хэлээ.

Колхознигуудай ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, үндэр хайрада, хүртөөһэнэйнь түлөө парти, правительствадаа гүнзэгы баясхалан хүргэжэ, олон нүхэд үгэ хэлэбэ. Отделениие эрхилэгшэ А. Я. Софьин, һаалишан Д. Б. Алсыева, үнинэй колхозник П. Г. Фролов, колхозой түрүүлэгшэ Л. А. Максимов болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

Баярай суглаанда хабаадагшад парти, правительствадаа баясхалан хүргөөд, саашадаа һайнаар хүдэлхэбди гэжэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абажа, КПСС-эй ЦК-да эльгээхэ баярай телеграмма нэгэн дуугаар баталаа.

Манай корр.

600 ГАРАН ЦЕНТНЕРЭЭР

ЗАХААМИН. КПСС-эй XXIV съездын нээгдэхэ үдэр болотор гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэбди гэжэ захааминайхид социалис уялга абаһан юм. Тэрэ уялга болзорһоо урид үлүүлэн дүүргэгдээ. 6750 центнер мяха гүрэндэ худалдаха түсэб 600 гаран центнерээр үлүүлэгдэбэ. Колхоз, совхозуудһаа шахамалнууд мяханай комбиналта асараглажа үргэлжэлһөөр.

«Победа» колхоз, Баян-Голой совхоз илангаяа томо, тарган мал мяханда тушаана. «Победа» колхозой гүрэндэ худалдаһан үхэрнүүд дундада зэргээр 374 килограмм татаа. Бүхыдөө аймаг соо гүрэндэ худалдаһан үхэрнүүдэй толгой бүриин шэгнүүр 305 к и л о г р а м м д а хүргэгдөө. Худалдагдаһан малай 95 процентнь тарган.

Манай корр.

Репортаж

АЖАЛАЙ ХАЛУУН ОХИН

— Бетоной холисо һайн шанартайгаар лэ хэхэ ёһотойбди. Тэрэгүйгөөр голодоһон гараха, хэдэн олон хүдэлмэришэдэй хэһэн юумэ миин һалаха болоно бшуу даа. Мүн үнэтэй сэнтэй материал хэрэггүйгөөр гаргашалагдаха. Энээниие манай цехэй хүдэлмэришэд һайн ойлгодог. Тиимэһээ харюусалга ехэтэйгээр хүдэлдэг,—гэжэ Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай бетоной холисо хэдэг цехэй оператор Полина Илларионовна Соколова хэлэхэ юм.

Үнэхөөрөө, операторай хүдэлмэри эгээл харюусалгатай. Бетоной холисодо ородог цемент, элһэн хуу нормо соогоо байха ёһотой. Хэрбээ цемент ехэдүүлээд, элһыень багадуулаа һаа, голодоһон гараха болоно бшуу даа. Энээнэй түлөө хэн харюусахаб? Эгээл түрүүн оператор. Тиимэһээ ажалаа һайн мэдэдэг лэ хүнүүдые энэ хүдэлмэридэ табидаг. Полина Илларионовна Соколова бетоной холисо хэхэ технологи һайса шудалһан, үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэн.

Полина Илларионовна «элһэн», «шулуун», «цемент» гэһэн бэшэгтэй бункернуудта дүтэлөөд, кнопконуудые дараадхина. Нариихан түмэр хоолойгоор тэдэнь шууяса доошоо адхарна.

— Манай комбинадай хүдэлмэри эндэһээл эхилдэг. Доодо дабхартахи холисо хэдэг түхеэрэлгэнүүд соо элһэн, цемент орожо хүдхараад, бетон хэрэгсэлнүүдые хэдэг цехүүдтэ эльгээгдэдэг,—гэжэ Полина Илларионовна хөөрэнэ. Бригадиртай хамта холисо хэдэг участогта буужа ерэбэбди. Мотористка Валентина Юрочкина ехэл сүлөөгүй хүдэлжэ байна. Холисо худхажа байһан түхеэрэлгэһээ минуташье холодоногүй. Хирэ хирэ болоод лэ үһа нэмэнэ. Эдэ түхеэрэлгэнүүд нэгэ жэгдэхэнээр гүндинэжэ, ажалай эршэтэ аялга хүгжэмдэнэ. Гэр барилгын комбинадай бетон хэрэгсэлнүүдэй цехүүд эндэһээ альган дээрэ мэтээр харагдана. Тэндэ гэрэй бүхэли хана болохо блогуудай бүтээгдэжэ байхыень харахадаа урмашахаар.

— Манай хүдэлмэри яһала оньһожоруулагдаһан гээшэ. Бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахые оролдодогбди. Теэд элдэб шалтагаанаар миин байха саг, ехэ бэшэшье һаа, олдоод лэ байхаяа һанадаг,—гээд бригадир хэлэхэ мүртөө сагаа хараад:

— Халаамнай дүүрэхэ тээшээ боложо байна. 54 кубометр холисо худхажа шадаа һаа, эрхим байгаа...

Бетоной холисо хэдэг цехэй начальник Георгий Прокопьевич Борисовтай хөөрэлдэнэбди. Цехэйнгээ хүдэлмэришэдые магтан, тэдэнэр тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

— Хараад үзыт даа. Соколовагай бригада мүнөөдэртөө 54 кубометр холисо хэжэ, даабаряа аяар 10 кубометрээр үлүүлэн дүүргэхэнь. Эдэнэр үдэр бүри иигэжэ даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ байдаг,—гээд тэрэ хэлэбэ.

Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай хүдэлмэришэд наймадахи табан жэл соо 144 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байрануудые бариха даабаряа болзорһоонь холо урид дүүргээ бэлэй. Тиигэжэ 4660 бүлэ айл шэнэ байратай болоо. Иимэ амжалта туйлахын тула гэр барилгын комбинадай хүдэлмэришэд яһала оролдожо хүдэлөө. Бетоной холисо хэдэг цехэйшье хүдэлмэришэдэй хубита ехэ бии. Эдэнэр үнгэрһэн жэлэй даабариһаа гадуур 3 мянган кубометр холисо хэһэн байна. Энэ түрүү коллектив байгша оной түрүүшын үдэрһөө эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Январь һарада 2500 кубометр холисо хэхэ даабаряа 2650 кубометртэ хүргэжэ, ехэ амжалта туйлаа һэн. Февраль һарада эршэтэйгээр ажаллажа гараад, кварталай һүүлшын һарада бүришье һаа шангаар хүдэлжэ байна.

Энэ түрүү цехэй коллективтэ үнгэрһэн жэлэй ноябрь һарада коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй. Энэ нэрэ солоёо дээрэ абажа ябахын тула эдэнэр улам эршэтэйгээр ажаллажа байнхай.

Коммунис партиингаа ээлжээтэ съездые угтуулан, социалис уялга абаһан. Байгша оной нэгэдэхи квартал соо 7500 кубометр холисо хэхэ даабаряа мартын 25-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур үшөө 200 кубометр үгэхэ, шэнэ онол арга үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэнэй ашаар 4500 түхэригэй барилгын материал арьбалха гээд уялга соонь бэшээтэй.

Нэгэдэхи халаанда хүдэлһэн Полина Илларионовна Соколовагай бригада халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэһэндээ урматай хүхюутэйнүүд. Хоёрдохи халаанда хүдэлхэеэ ерэһэн Тамара Сахаровскаягай бригадынхид түрүүшын халаанайхиһаа гээгдэхэ баһал дурагүй. Хүн бүхэн яаралтай, оньһон түхеэрэлгэнүүдээ хүдэлгэжэ эхилбэ. Бетоной холисо адхаржал, адхаржал байна.

Эдэнэр байгша оной нэгэдэхи квартал соо 5434 дүрбэлжэн метр талмайтай гурбан гэр барижа, ашаглалгада тушаахаар шиидэнхэй. Энэ зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхэл байһандань этигэмээр.

Манай парти, правительство арад зонойнгоо байдал һуудалые улам һайжаруулха талаар ямар ехэ анхарал табина гээшэб. Шэнэ табан жэл соо капитальна б а р и л г а д а ехэ мүнгэ һомолхо г э э д КПСС-эй ЦК-гай Директивэнүүд соо хэлэгдэнэ. Түрэл коммунис партиингаа табиһан хараа түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ байһандаа Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай хүдэлмэришэд урматай.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бригадир П. И. Соколова. Хүндэ бетоной цех соо.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

...СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ, РСФСР-эй ХИЗААРНУУДАЙ, ОБЛАСТЬНУУДАЙ, ОКРУГУУДАЙ, РАЙОНУУДАЙ, ГОРОДУУДАЙ, СЕЛЬСКЭ БА ПОСЕЛОГУУДАЙ, АЖАЛШАДАЙ, ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДҮҮДЫЕ ҺУНГАХА ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

...СР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй эрхэ түлөөлэлгын, мүн ...эй хизаарнуудай, областьнуу... ...округуудай, районуудай, городуу... ...сельскэ ба поселогуудай ажалшадай ...дуудай арбан хоёрдохи зарлалай ...дэй эрхэ түлөөлэлгын дүүрэ... ...дашарамдуулан, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

РСФСР-эй Верховно Соведые, РСФСР-эй хизаарнуудай, областнуудай, округуудай, районуудай, городуудай, сельскэ болон поселогуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдые һунгаха һунгалта 1971 оной июниин 13-най воскресенидэ үнгэргэхэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **М. ЯСНОВ.**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Х. НЕШКОВ.**

...ва. 1971 оной мартын 11.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ...АГУУДАЙ, ГОРОДУУДАЙ, РАЙОНУУДАЙ (УЛААН-ҮДЭ ХОТОДО), СЕЛЬСКЭ, СОМОНУУДАЙ БА ПОСЕЛОГУУДАЙ АЖАЛШАДАЙ ...ПУТАДУУДАЙ СОВЕДҮҮДЫЕ ҺУНГАХА ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

...адай АССР-эй долоодохи зарла... ...рховно Соведэй, эрхэ түлөөлэл... ...н Буряадай АССР-эй аймагуу... ...городуудай, районуудай (Улаан-...дэ хотодо), сельскэ, сомонуудай ба по... ...дай ажалшадай депутадуудай ...хоёрдохи зарлалай Соведүүдэй эр... ...лэлгын дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведые, Буряадай АССР-эй аймагуудай, городуудай, районуудай (Улаан-Үдэ хотодо), сельскэ, сомонуудай ба поселогуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдые һунгаха һунгалта 1971 оной июниин 13-най воскресенидэ үнгэргэхэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **К. МАСЛОВ.**

...лаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной мартын 11.

„ЛУНОХОД-1“: һарын табадахи үдэр

ЗАМБУУЛИНАЙ АЛАС ХОЛЫН БАРИСАА БЭЕЛҮҮЛДЭГ ЦЕНТР. (ТАСС). 500-гаад метрэй диаметртэй ехэ үрхэ һарын дүрбэдэхи үдэрэй турша соо шэнжэлэгдэжэ эхилһэн байгаа. Тиигээд мартын 9-дэ үнгэргэгдэһэн хэлхээ холбооной сеансын үедэ тэрэ шэнжэлгэ үргэлжэлүүлэгдэбэ. Тэрэ үрхын панорамна дүрсые буулгажа абаһанайнгаа һүүлээр 200-гаад метрэй диаметртэй ондоо нэгэ үрхэдэ луноход дүтэлжэ ошобо. Тэрэнэйнгээ хажуугаар, һарын шоройн химическэ шанарые шэнжэлжэ үзэбэ. Өөрөө ябадаг аппарат сеансын һүүл багта ехэ үрхын дээдэ захадань гаража зогсобо.

Тэрэ сеанс табан час соо үргэлжэлбэ. Һара дээрэхи ажал үргэлжэлһөөр.

Элдүүрилэгдэһэн газарай үрэжэлыень дээшэлүүлхэ

Россин Федерациин колхоз ба совхозуудта уһалагдаһан ба хатаагдаһан 1.600 мянга гаран гектар газар үнгэрэгшэ табан жэл соо нэмэһэн байба. Мелиораци хэгдэһэн газар дээрэхи ургаса дээшэлээ, ороохо, овощ, тэжээлэй болон бусад ургамалнууд нилээд ехээр абтаа. Рис тарижа ургуулха ажалда илангаяа ехэ амжалта туйлагдаа. 1965 онтой сасуулхада, хоёр дахинһаа үлүү рис абтаба.

Теэд һайжаруулагдаһан газарай зарим хубиһаань, биратай һайн ургаса хуряагданагүй. Тиимэһээ шэнэ газар элдүүрилгэдэ гаргашалагдаһан мүнгэ зөөри аша үрээ удаанаар харюулна.

Москвада мартын 10-да нээгдэһэн Бүхэроссин зүблөөн уһалагдадаг ба хатаагдаһан газарай ашаглалга һайжаруулха талаар уһанай ажахын эмхинүүдэй, хүдөө ажахын зургаануудай зорилгонуудые зүбшэн хэлсэжэ байна.

Тэрэ зүблөөе РСФСР-эй хүдөө ажахын министр Л. Я. Флорентьев нээбэ. Россин Федерациин мелиорациин ба уһанай ажахын министр К. С. Корнев, республикын хүдөө ажахын министрэй орлогшо С. Д. Рындин гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэ.

СССР-эй мелиорациин ба уһанай ажахын министр Е. Е. Алексеевский, КПСС-эй ЦК-гай хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо С. В. Засухин, союзна ба республиканска министерствэнүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд энэ зүблөөндэ хабаадалсана.

(ТАСС).

Парижай коммунын ойдо зорюулагдаһан научна сесси Москвада болоно

Парижай коммунын 100 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдан, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай, уласхоорондын хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй институдай, СССР-эй Наукануудай академиин бусадшье институдуудай научна нэгэдэмэл сесси үнгэргэгдэбэ. Тэрээниие КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай директорэй нэгэдэхи орлогшо К. А. Родионов нээһэн байгаа.

Марксизм-ленинизмын институдай директор академик П. Н. Федосеев оршол үгэ хэлэхэдээ, XIX зуун жэлдэхи Францийн болон уласхоорондын пролетариадай революционно эршэ хүсые Парижай коммуна эгээн лэ элеэр харуулһан юм гэжэ тэмдэглэбэ. Парижай коммунын үдэр бүхы оронуудай пролетаринарай түрүүшын һайндэр болоһон байна. Коммунын революционно удха шанарые, хүн түрэлтэнэй хуби заяада тэрэнэй үзүүлһэн нүлөөе түүхын бүхы ябаса харуулаа. Хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэлэй түрүүшынь аша үрэ Парижай коммуна байһан, шэнэ саг үеын эхи гаргаһан эгээн лэ гайхамшагта илалтань Агуу ехэ Октябриин социалис республика байһан.

Парижай коммунын 100 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, Францийн пролетариадай, тэрэнэй дайшалхы вождь—Францийн Коммунис партиин революционно заншалые хүндэлжэ байһанаа элирхэйлнэбди гэжэ академик тэмдэглэбэ. Коммуные зоригжуулан эмхидхэгшэд—Нэгэдэхи Интернационалай, тэрэниие байгуулагшад—К. Марксын ба Ф. Энгельсын үзэл сурталда, тэдэнэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ — Ленинэй үзэл сурталда үнэн сэхэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэбди. Аха дүү коммунис бүхы партинуудтай, бүхы оронуудай ажалшадай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэнги байһанаа элирхэйлнэбди.

«Парижай коммуна ба Россин революционно хүдэлөөн» гэһэн элидхэл академик П. Н. Поспелов хэбэ.

«Парижай коммунын дүй дүршэлэй удха шанар, хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэ марксизмын туйлаһан үзэл сурталай илалта» гэһэн элидхэл түүхын эрдэмэй доктор В. Э. Кунина, «Парижай коммунын һургаал, уласхоорондын хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэхи сурталай-теоретическэ тэмсэл» гэһэн элидхэл түүхын эрдэмэй кандидат Ю. М. Гарушянц хэһэн байнад.

МОНГОЛ ХАНИНАРТАЙ УУЛЗАЛГА

Монголой Арадай-Революционно партиин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдан, Москвада үнгэргэгдэһэн һайндэрлэлгэдэ хабаадалсаһан МНР-эй Наукануудай академиин президент А. Ширендыб түрүүтэй энэ ороной эрдэмтэд совет-монголой хани барисаанай бүлгэмэй айлшадынь мартын 10-да болобо.

Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй центральна правлениин түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Б. С. Ржанов делегациие, тэрэшэлэн МНР-һээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Н. Лувсанчултэмые амаршалба. Манай бүлгэмэй 300 гаран таһаг ба коллективнэ гэшүүд МНР-эй а ж а л ш а д а й ажабайдалдахи гайхамшагта үшөө хоёр событи—арадай армиин 50 жэлэй ойе, арадай революциин 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэеэ бэлдэжэ байна гээд Б. С. Ржанов мэдээсэбэ.

Совет-монголой хани барисаанай бүлгэмэй ажал ябуулгада академик А. Ширендыб үндэр сэгнэлтэ үгэбэ. Аха дүүгэй харилсаанууд, үнэн сэдьхэлэй харилсан ажаллалга хоёр орон социализм, коммунизм амжалтатай байгуулхада туһална гээд А. Ширендыб мэдүүлбэ.

(ТАСС).

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭ ЗОРИЛГОНУУ

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ДИРЕКТИВЭНҮҮДЭЙ ПРОЕКТ ЗҮБШЭНЭБДИ

ХҮДӨӨ АЖАХЫ: Малай үүлтэр һайжаруулга, газар уһалалга

А. Р. ПОТЕПАЛОВ, КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай колхоз болон совхозуудай ажахые хүгжөөхэ талаар олон дурадхалнууд ороно.

Энэшье ойлгосотой. «1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проект хаа хаанагүй—коммунистнуудай, ажалшадай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Малай үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал Директивэнүүдэй проект соо хандуулагдана. Аймагнай хонин ажалаар мэргэжэнхэй. Ленинэй орденто Борьёогой совхоздо, «Коммунизм» колхоздо һайн шанартай ехэ нооһо, тарган мяха үгэдэг хонид үсхэбэрилэгдэдэг болоһоор үнихэнэй. Эдэ хонид нютагай байгаалиин эрхэ байдалда таарамжатай, хаанаһаашье асарагдаһан үүлтэртэ хонинһоо алишье талаараа дутуугүй.

Дээрэ дурдагдаһан ажахынуудай нэгэндэ нютагай һайн үүлтэртэй хони үсхэбэрилхэ племсовхоз байгуулха тухай хөөрэлдөөн гурбан жэлэй саада тээ эхилээ һэн.

Мүнөө энэ асуудал удааруулагдангүй шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ һанагдана.

Мал ажалда тэжээлэй бата бэхи бааза түргэнөөр байгуулха гээшэ шухалын шухала зорилго болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай проект соо хэлэгдэнэ.

Энэ зорилго шиидхэхэ талаар манай аймагта ямар арга боломжонууд бии гээшэб? Тон ехэ.

Нэн түрүүндэ Борьёогой тала дайдые уһалдаг болохо. Энээн тушаа холын хараата түсэбүүд зохёогдонхой. Зүгөөр тэрэнние бэелүүлхын тулада ехэ мүнгэ зөөри хэрэгтэй, олон жэлдэ ажаллагдаха болоно. Харин бага хэмжээнэй мүнгэ зөөри гаргашалаад,

ҺАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУД

1—2 жэлһээ ашаг абажа болохо арга боломжо мүн лэ бии. Зэдэ голой эрьеэр оршодог «Октябрьский», «Заречный». Борьёогой совхозуудай газар дайдые шугы бургааһанһаа сэбэрлээд уһалдаг болобол, ойрын жэлнүүдтэ уһалагдадаг сабшалангай талмайе 6000—8000 гектараар үргэдхэжэ болохо һэн.

Үшөө нэгэ шухала асуудал бии. Нэгэ үедэ холын бэлшээри ашаглаха тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо бэлэй, харин мүнөө энээн тухай дуу гарахаяа болинхой тооной. Ушар юуб гэбэл, холын бэлшээридэ малаа абаашахын тулада харгы бариха хэрэгтэй, тэрэ бэлшээри һайжаруулгада мүн лэ мүнгэ зөөри гаргашалагдаха болоно. Ажахынууд энэ зорилго өөһэдынгөө хүсөөр, гүрэнэй туһаламжагүйгөөр шиидхэжэ шадахагүй байна бшуу. Хүсэ ехэтэй техникэ байхагүй, һайн мэргэжэлтэй механизаторнууд дуталдана, мүнгэ зөөреэршье ядалдана.

Зун, намарай үедэ хэрэглэгдэдэг холын бэлшээри хүсэдөөр ашаглахын тулада харгы татаха, мелиоративна хүдэлмэри хэхэ хүсэтэ техникээр хангагдаһан тусхай отряд «Сельхозтехника» нэгэдэлэй отделенинүүдтэ байгуулха саг ерээ.

Хонин ажалаар мэргэжэһэн манай аймагта һү, үхэрэй мяха ехээр абаха арга боломжо бии юм. Мүнөө бидэнэр жэлдээ 100000 центнер һү үйлэдбэрилнэбди.

Гүрэндэ худалдадаг мяханаймнай 44—45 процентнь үхэрэй мяхан болоно, тэрээнние 50 процентдэ хүргэхэ аргатайбди.

Теэд манай аймагые хони үсхэбэрилдэг мэргэжэлтэй дээрэ тоолоод, манай эндэ эбэртэ мал үсхэбэрилхэ хэрэгтэ республикын дээдын зургаанууд анхаралаа табинагүй, энэ ажахы хүгжөөхын тулада мүнгэ зөөришье гаргагданагүй.

Энэ тон буруу гэжэ һанагдана. Ажахы бүхэнние али нэгэн һалбаряар мэргэжүүлхэдээ, тэндэхи эрхэ байдал хараадаа абалсангүй имагтал ганса һалбари хүгжөөгты, бэшыень усадхагты гэжэ болохо аал? Үгы гэжэ һанагдана.

КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэлгын үедэ ажалшадһаа ороһон дурадхалнуудые эндэ бултыень тоолохонь бэрхэтэй. Олонхинь аймагтаа, колхоз болон совхозуудта шиидхэгдэжэ болохо, шиидхэгдэхэшье байха.

УЛААН-ҮДЫН КИРОВЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ ЗАВОДТО

КПСС-эй XXIV съездые амжалтатайгаар угтахын тулада тус заводой коллектив мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Эндэ ажалай ударнигууд олошорно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник Борис Алексеевич Шмяк нормоёо үдэр бүри үлүүлэн дүүргэдэг. Доодо зурагтань коммунис ажалай ударник Евдокия Голых.

Е. ЗАХАРОВ,
С. БАЛДУЕВАЙ
фотонууд.

ИНДУСТРИИН ГОЛ ХҮСЭН

Ороноймнай фабрика, заводуудай цехүүдтэ элдэб олон түхэеэй машина станогууд хүдэлмэришэдэй гараар хүдэлгэгдэжэ байдаг. Энэмнай манай социалис ороной индустриин гол хүсэниинь болоно.

КПСС-эй съездын Директивэнүүдэй проект соо промышленностиимнай шухала һалбаринуудтай хамта машина бүтээлгэ ехээр хүгжөөгдэхэ гэжэ хараалагданхай. Юһэдэхи табан жэлэй туршада машина бүтээлгэ ба түмэр эд болголгын ургалта 1,7 дахин дээшэлхэ гэхэ гү, али 1970 онойхиһоо 70 процентээр ехэдхэгдэхэ байна. Тиигэхэдээ приборнууд болон автомадуудай хэрэгсэлнүүд, хүдөө ажахын ба барилгын машинанууд, мелиоративна техникэ, түмэр мүлидэг, мүн электротехническэ түхеэрэлгэнүүд, газова турбинанууд, атомна электростанцинуудай хэрэгсэлнүүд, химическэ болон эдеэ хоолой промышленностьнуудта хэрэгтэй машина зэмсэгүүд бүтээн гаргагдаха. Гадна арадай ажахын хүндэ хүдэлмэриие оньһожоруулха шухала хэрэгсэлнүүд бүтээгдэхэ болоно.

1975 ондо түмэр мүлидэг станок 230—250 мянган хэһэг, кузнечнопрессорнэ машинанууд — 60—65 мянган хэһэг бүтээгдэхэ байна. Шэнэ табан жэлдэ машина бүтээгшэд металлургическа, шулуу нүүрһэнэй болон химическэ, нефтехимическэ промышленностьнуудта, арадай ажахын бусад һалбаринуудта шэнэ түхэлэй, хүсэ ехэтэй машинада зэмсэгүүдые үйлэдбэрилхэ. Хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностьда шэнэ янзын автоматическа, бүтээсэ ехэтэй технологическа түхеэрэлгэнүүдые олоор гаргаха тухай Директивэнүүдэй проект соо хараалагдаа. Тиихэдэ эд бараа гаргадаг, худалдаа наймаанай болон зоной ажабайдалай эрилтые хангадаг предприятинуудай ажалые хүнгэлхэ зэр зэмсэгүүд нилээд олоор бүтээгдэхэ болоно.

Тоо бодолгын техникэ табан жэлэй туршада 2,4 дахин олоор бүтээгдэхэ. Электронно машинанууд олошорхо. Научно-шэнжэлгын эмхи зургаануудта шэнэ приборнууд, инженернэ хүдэлмэридэ хэрэгтэй болохо оньһон зэмсэгүүд олоор бүтээн гаргагдахаар хараалагданхай.

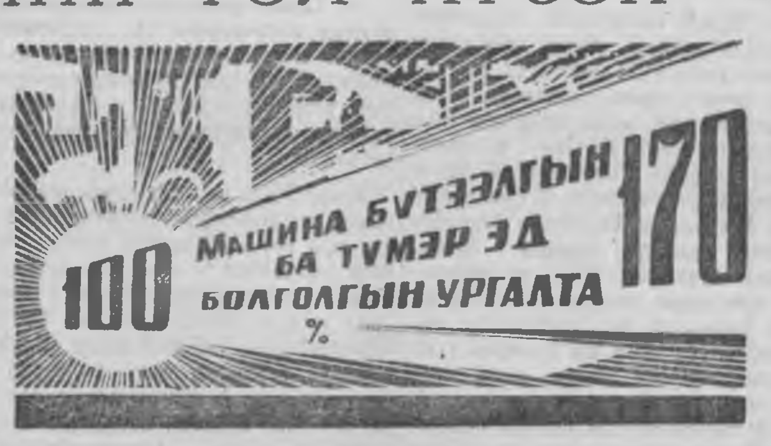

Түрэл партиингаа түүхэтэ XXIV съездын нээгдэхэ үдэрэй дүтэлхэ бүри малшадай дунда социалис мүрысөөн улам эршэ хүсэтэйгөөр дэлгэрнэ. Илангаяа мүнөө КПСС-эй съездын Директивэнүүдэй проект зүбшэн хэлсэ-

МҮРЫСӨӨНЭЙ ЭРШЭ ШАНГАДАНА

жэ байха үедэ хүн бүхэн эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр, оролдосотой һайнаар хүдэлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозоймнай отаранuудта хонидой түл абалга түлэг дундаа ябана. Мартын 9-нэй мэдээгээр совхоз дотор 3 мянга шахуу хурьгад абтаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Цыбикжап Бадмаевагай даадаг отарада хонидой түл илангаяа эмхитэй һайнаар абтажа байна. Бүхы харууһалжа байһан 621 эхэ хонидһоо 717 хурьга абаһан тухайгаа мэдээсээ. Тус отарада хүдэлдэг хурьгашад Шалсама Бадмаева, Сэсэгма Надмитова гэгшэд тус тустаа 110—120 хурьгадтай болонхой.

Совхозоймнай үнинэй хонишодой нэгэн Сокто Тыхеевагай хүтэлбэрилдэг отарада бүхы 522 эхэ хонидһоонь мүнөө дээрээ 350 хурьгад абтанхай. Эндэ баһал нэгэшье түл гарза хоролтодо ороогүй. Тус отарада дүршэлтэй хонишон Самажаб Самбуева, комсомол басаган Эрэнжидма Балданова гэгшэд шадамар бөрхөөр хурьгадаа түлжүүлнэ.

Нэн түрүүн хонишод бүхэн хоорондоо мүрысэн ажаллажа, эрхим үрэ дүн туйлана. Колхозой дирекци, партком социалис мүрысөөнэй дүн арбан хоног бүхэндэ гаргажа байдаг. Тиимэһээ түл абалгаар мүнөөдэр хэнэй бригадын түрүүлжэ, хэнэйхинэй гээгдэжэ ябаһые элеэр харуулдагбди.

Совхоз энэ жэлдэ бүхы 6200 эхэ хонид, шэнэ түрэхэ зуһагуудһаа хамта 5890 хурьга абаха гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ юм. Энээние дүүргэхэ арга боломжо гүйсэд бии.

А. ЦЫДЕНОВ,
Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой парткомой секретарь.

Партиин райкомуу[д] пленумуудһээ

ЯРУУНЫН АЙМАГ

1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахы хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект тухай асуудал партиин Яруунын райкомой пленум зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо **А. Г. Рандин** дэлгэрэнгы элидхэл хээ. Мүн тэрэшэлэн пленумдэ хабаадагшад КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **К. А. Албашеевэй** «Областной партийна XXIV конференциин дүнгүүд ба аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» хэһэн элидхэл шагнаһан байна.

Элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэдэ 11 хүн хабаадаа. Партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые аймагай олониитэ үнэн зүрхэнһөө һайшаана, шэнэ табан жэлдэ хараалагдаһан ехэ түсэбэй дүүргэлтэ хангахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, арга б[…] элсүүлхээр тэдэнэр […] гэжэ тэдэ мэдүүлээ.

Ниитын адууһа […] хэ, ашаг шэмыень […] лүүлхэ, газар тар[…] ёһоор эдлэжэ, тарла[…] бусад ургамалнууд[…] абадаг болохо гээшэ […] мунистнуудай бэел[…] шынь ээлжээнэй […] лоно гэжэ эндэ онсо […] Нютагай сагай улар[…] ургаса һайтай таря[…] лохын тула нэн тү[…] дотороо хүрэнгын […] бии болгохо шухала […] шаа үгэ хэлэгшэд […]

Шэнэ табан жэл[…] жэлдэ бэелүүлхээр […] рилгонуудаа […] дүүргэхэ, малай үбэ[…] наар. эмхитэйгээр […] рилгонуудые таби[…] пленум батала[н] абаа.

Ц. ГА[…]
КПСС-эй […]
таһаг[…]

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГ

Улаан-Үдэ хотодо КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой II пленум боложо үнгэрбэ. Энэ пленумэй хүдэлмэридэ колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинуудай секретарьнар, найман жэлэй ба дунда һургуулинуудай директорнүүд уригдаһан байна.

Республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ, КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн **И. Д. Черняков** «1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахы хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект тухай» элидхэл энэ пленум дээрэ хэһэн байна. Тиихэдэ «Областной партийна XXVII конференциин дүнгүүд ба аймагай партийна организациин үмэнэхи зорилгонууд тухай» КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **К. К. Шомоев** элидхэбэ.

Эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ пленумдэ хабаадагшад эдэбхитэйгээр хабаадаа, тэдэнэр энэ шэнэ табан жэлэй туршада бэелүүлхэ түсэб тушаа, аймагай партийна организациин ажал ябуулгадахи дутагдалнууд тушаа тогтоһон байха юм. Аймагай ажалшадай үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдана. Тэдэнние амжалтатайгаар шиидхэхын тула эмхидхэлэй болон политическэ ехэ хүдэлмэри, оролдолго хэрэгтэй. Гэхэ зуура үнгэрһэн хоёр һарын дүн хаража үзэхэдэ, хэһэн хэрэгэй дүн һайн гэхээр бэшэ. Зарим ажахынууд нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэхэдэ гээгдэжэ ябана, һү һаалгаяа хорооһон, мал гарзалуулһан ажахынууд бии, гахай үсхэбэрилгэ урагшагүйдэнэ. Ерэхэ хабарай тарилтада бэлэдхэл бирагүй байдалтай.

— Манай совхозой ажалшад наймадахи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Шэнэ табан жэлэй даабари бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хам оролсоо. 1975 ондо жэлдээ 250 гектарта овощ тарижа ургуулдаг, тэрэнһээ адаг 54 мянган центнер ургаса хуряадаг ажахы болохо хараатайбди. Энэ жэлдэ овощ тарилгамнай 100 гектарта хүргэгдэхэ юм. Тиихэдэ теплична ажахымнай ул[…] дэхэ байна. Энэ жэлд[…] комбинадай түрүүшы[…] ашаглалгада үгтэхэ,—[…] городный» совхозой […] секретарь **Н. Н. На[…]** бэ.

Партиин Директи[…] екттэй танилсаад […] хүдэлмэрилэгшэд […] һуудалай хангалга […] руулха шухала […] Һургуулиин шэнэ […] байшан, хүүгэдэй […] гэрнүүдые олоор бар[…] рана. Хэрбээ энэ асу[…] жэ шадаагүй хадаа, […] дөөр дуталдадаг ушар […] хагүй байна гэжэ тэр[…]

Малай байрануудые […] хеэрэлгээр гүйсэд […] тарилгын хүндэ хүшэ[…] оньһожоруулха тухай […] нум дээрэ онсо табигд[…] ра барилга эрхилдэг […] хангалтагүйгөөр хүдэ[…] хидхэнэ. Барилганууд […] гоо бүтэнэгүй. шанар[…] даг. Жэшээнь, «Ме[…] нэгэдэлэй барилгашад […] хойшо «Искра» колхоз[…] комбинат, Оронгодо […] рондын больница ба[…] Тэрэшэлэн Сотни[…] «Бурятцелинстрой» […] жа байһан теплична […] зэргээр унжагайрна […]

Сотниковой шубуун[…] коллектив табан жэл[…] 1974 оной эсэс багаар […] социалис уялга абан[…] тоо 250—300 мянган […] жэл бүри 55—60 мил[…] 4,5—5 мянган центнер […] далдадаг болохо зори[…] хараагаа амжалтатай[…] лүүлхын түлөө мүнөө […] алхаса хэжэ байна.

Энэ комбинадта […] хэгдэхэ байна. Столов[…] торин гэр, байрын […] бодхоогдохо түсэбтэй. […] магай барилгын эмхин[…] нөөнэйхидөөл адляар […] гоор хүдэлөө хадань […] таһалдалда орошохогүй […] гэһэн һанаа зобоомоор […] бинадай хүдэлмэрилэгш[…] хэнь буруу бэшэ.

Хэлсэгдэһэн асуу[…] пленум зохихо тогтоо[…] талан абаа.

А. НАГА[…]
«Коммунизмын туяа» […]
редакторай […]

ЕРЭЭДҮЙН БАГШАНАРАЙ ЕХЭ ҺУРГУУЛИ

1971—1975 онуудта хараалагдаһан ээлжээтэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект тунхаглагдажа, ороноймнай бүхы ажалшад түүхэтэ документын үгэ бүхэнние, мүр бүхэнние ханалгатайгаар уншан танилсажа байна. Совет орондо туйлагдаха шэнэ амжалтанууд, экономическа хүсэнэймнай улам бүри ургаха байһаниинь уншагшадай нюдэндэ эли тодоор харагдана ёһотой.

Гэхэтэй хамта Д. Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай désинститудай коллективтэ сэхэ хабаатай мүрнүүд проект дотор бии: **«Научно-техническэ дэбжэлтын эрилтэтэй зохилдуулан, дээдэ ба тусхай дунда һуралсал хүгжөөхэ, ерээдүйн мэргэжэлтэдэй бэлэдхэлые ба үзэл бодолойнь хүмүүжүүлгые улам һайжаруулха»**. Эдэ мүрнүүдые уншаха зуураа, гэдэргээ эрьен хаража, табан жэл соо юун туйлагдааб гэжэ ээлүүдгүй бодохоор бологдоно.

Манай студентнэрэй һуралсал наймадахи табан жэлэй ажалай болон п о л и т и ч е с к э талаараа айхабтар ехэ дэбжэлтын үедэ үнгэрөө гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, манай студентнэр бүхы совет арадай хубиин лэн туладаа Агууехэ Октябриин 50 жэлэй, Владимир Ильич Ленинэй 100 жэлэй алдарта ойнуудые һуралсалдаа, ниитынгээ хэрэгтэ үндэр амжалта туйлан угтаха гэжэ шармайн оролдоо ха юм.

Үнгэрһэн табан жэлэй үедэ республикынгаа арадай гэгээрэлдэ дээдэ эрдэмтэй 3 мянгаад мэргэжэлтэдые бэлдэжэ үгэһэн байхабди. Тэрэ тоодо мянгаад хүн заочноор һуража, багшын мэргэжэл шудалжа гараа. Мүн баһа институдай багшанарай бэлэдхэл эрид һайжарһан байха. Хэрбээ табан жэлэй эхиндэ нэгэшье доктор, профессор үгы, харин эрдэмэй кандидат зэргэтэй оройдоол 49 хүн, доцентын зиндаатай 44 хүн тоологдодог байһан һаа, мүнөө эрдэмэй зургаан доктор, тэдэнэй хоёрынь профессор, эрдэмэй кандидат зэргэтэйшүүл 69, тэрэ тоодо 57 доцентнэр тоологдоно. Иигэжэ эрдэмэй зэргэтэй, зиндаатай багшанарай олошорһониинь студентнэрэй урда уншагдадаг лекцинүүдэй идейно-теоретическэ талараа һайжарха хэрэгтэ, мүн дунда һургуулида хүдэлхэ үндэр мэргэжэлтэй һургагшадые бэлдэхэ хэрэгтэ нүлөөлһэн байха.

Нёдондо үнгэрһэн алдарта ойн баярта жэлдэ һонирхолтой үйлэ хэрэгүүд манда олошороо һэн. Студентнэр марксистско-ленинскэ үзэл сурталые гүнзэгыгөөр шудалха эрмэлзэлтэй болоо. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулһан, ниитын эрдэмэй темэдэ бэшэгдэһэн научна хүдэлмэринүүдэй бүхэсоюзна конкурсын бэлэдхэлдэ манай студентнэр эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадаа һэн. Институт дотороо үнгэргэгдэһэн научно-практическа конференцидэ, ленинскэ уншалгануудта 200 студентнэрнай элидхэлшэд болон хабаадаа. Тэдэнһээ 27 элидхэл студентнэрэй городской конференцидэ шэлэгдэн абтаа һэн. Тиихэдэ дүрбэн элидхэлшэмнай Москвада үнгэргэгдэһэн студентнэрэй бүхэсоюзна конкурсын гурбадахи шатада хабаадалсаа.

Студенческэ научна обществодо хабаададаг олон эдиршүүлэй тон ехэ оролдосотойгоор хүдэлдэгынь гайхалтай бэшэ. Юуб гэхэдэ, тэдээндэ багшанарынь тиимэ жэшээ харуулна ха юм. Жэшээнь, имагтал үнгэрһэн табан жэлэй хугасаае абажа хараха болоо һаа, профессор Н. П. Егунов, эрдэмэй докторнууд Д. Б. Улымжиев, Е. Е. Тармаханов, Н. И. Иванов гэгшэд шэнжэлгын олон номуудые, доцент Ф. Н. Гаханов органическа химиин учебник гаргаһан байха.

Манай институдта ленинскэ һайхан жэшээ дээрэ студентнэрые хүмүүжүүлхэ талаар өөрын гуримтай болонхой. Ойн баярта жэлдэ институдта Ленинскэ зал эмхидхэгдээ һэн. Ерээдүйн мэргэжэлтэдэй коммунис мэдэрэлые, марксистско-ленинскэ үзэл бодолые бүрилдүүлэн хүмүүжүүлхэ талаар тэрэ зал багшанарта горитой туһаламжа үзүүлдэг юм.

Үнгэрһэн жэлдэ манай институдай багшанарай коллектив республикынгаа хото, хүдөө нютагуудта үргэн ниитэ политическэ хүдэлмэри ябуулхабди гэжэ уялга абаһан байгаа. Багшанарай болон ахамад курснуудай студентнэрэй хүсөөр промышленна предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта хоёр мянганһаа үлүү лекци уншагдаа, элидхэлнүүд хэгдээ.

Ниитын мэргэжэл олгодог факультедтэ эрхим студентнэрэй дундаһаа жэл бүри 50—60 залуу лекторнууд бэлдэгдэдэг. Тэдэнэр һуралсалайнгаа үедэ, үбэлэйнгөө болон зунайнгаа амаралтадашье һурагшадайшье, ажалшадайшье урда лекци уншадаг, элдэб темээр элидхэлнүүдые хэдэг заншалтай. Жэшээнь, хари хэлэнэй факультедэй студент Б. Пурбуев нёдондо зунайнгаа амаралтын үедэ табяад лекци уншаа һэн, мүнөөшье городой хүн зоной урда лекци уншаһаар.

Студентнэрэй дунда хэшээлһээ гадуур политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхын тула тусхай политчас үнгэргэгдэдэг. Тэрэ хадаа элдэб һонин темээр лекци болон хөөрэлдөөнэй маягтайгаар үнгэргэгдэдэг юм.

Студентнэрэй ехэ юумэ мэдэдэг болохын тула, тэдэнэй һонирхолые үргэдхэн хүгжөөхын тула, мүн баһа ерээдүйнь мэргэжэлдэ дурлуулха зорилготойгоор хамтын байрануудта «Кафедрын үдэрнүүд» эмхидхэгдэдэг. Жэшээнь,ород хэлэнэй кафедра 1970 оной декабрь һарада грамматикаар тусхай һонирхолтой үдэшэ эмхидхээ һэн. Ноябрь соо багша Л. А. Панзырева Франци ошоһон тухайдаа хөөрөө, тиихэдэ декабрь соо хүнэй нэрын яажа бии болоһон тухай асуудалда үдэшэ зорюулагдаа.

Тиихэдэ тематическа клубууд студентнэрые ехээр һонирхуулдаг. Түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедтэ ерээдүйн литераторнууд ИДИС (гоё һайхан үгэ хэлэнэй хани нүхэд), буряад таһагайхид «Уянга», түүхэшэд «Орфей», хари хэлэнэй факультедэйхид КИД (интернациональна хани барисаанай клуб) гэхэ мэтын клубууд эмхидхэнхэй.

КИД нёдондо һонирхолтой олон суглаануудые, үдэшэнүүдые үнгэргөө юм. 1970 ондо студентнэрэй уласхоорондын үдэртэ зорюулһан үдэшэ һонеор эмхидхэгдэжэ, телевиденеэр дамжуулагдан харуулагдаһан байха. Тиихэдэ харийн оронуудта оршодог ленинскэ музейнүүдтэй бэшэг абалсадаг байһаниинь тус клубайхидай сэнтэй талань болоно. Нёдондо март һара соо Финляндиһаа, Румыниһаа бэшэгүүдые абаһан юм. Тэдээн соо В. И. Ленин тухай һонин материалнууд байгаа. Москвада байдаг ГДР-эй посольствоһоо 150-яад ном бэлэг абтаа.

Студентнүүдэй «Байгалай долгинууд» гэжэ ансамбль хото, хүдөө нютагуудаар аяншалжа, ехэ амжалта туйладаг. Шэтынхидтэ, эрхүүгэйхидтэ айлшалжа, яһала магтаалтай бусаа һэн. Һаяын сагта тус ансамблиин хатар наадан, дуу хүгжэм «Орбитаар» дамжуулагдажа, Эхэ оронойрмнай олохон телехарагшадай анхарал татахань бээзэ.

Һуража ябаха үедөө ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг байһан студент хожомоошье тэрэ шанараа алдадаггүй, эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн болоод шалгардаг гэжэ олон жэлэй практикашье харуулдаг һэн, бидэшье тиимэ гэжэ этигэдэгбди.

Студентнэрэй ниитын ажаябуулгын улам эдэбхитэй болохо хэрэгтэ, тэдэнэй һуралсалые һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ ленинскэ шалгалтанууд горитой үүргэ бэелүүлээ гэжэ тэмдэглэхээр. Жэшээнь, 1967—1968 онуудай һуралсалай жэлдэ бүхы студентнэрэй 86 процент муу сэгнэлтэгүйгөөр һураһан байбал, ойн баярта жэлдэ 92 процентнь шалгалтаяа һайнаар баряа. Студентнэрэй зүгһөө хэшээлһээ таһарха ябадал нилээд үсөөрөө.

«Партиин XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтая!» гэһэн уряа доро һуралсалай шэнэ жэлые эхилһэн байгаабди. Институдайшье, мүн факультедүүдэйшье коллективүүдэй зүгһөө социалис уялганууд зохёогдожо, баталагдан абтаһан байха юм. Партийна эхин организацинууд, институдай партком социалис уялгануудай хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһые хинан шалгадаг.

Студентнэр бээ даагаад хүдэлжэ һурабал, һуралсалдаа заатагүй амжалта туйладаг гээшэ. Тиимэһээ студентнэрые бээ даагаад хүдэлдэг болгожо һургаха хэрэгтэ горитойхон анхарал хандуулагдана. Илангаяа нэгэдэхи курсын студентнэрые харалсаха шухала бшуу. Институдай эрдэмтэдэй зүблөөн нэгэдэхи курсынхидай бээ даагаад хүдэлхэ шадабари тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, тусхай хэмжээ ябуулгануудые хараалаа.

Һаяхан бидэ үбэлэй шалгалтын дүн гаргаа һэмди. Һуралсалай шанар нёдондо үбэлэйхидэ орходоо нэгэ бага дээшээ. Үбэлэй сессиин үедэ студентнэр 6486 сэгнэлтэ абаа юм, тэдэнэй 3918-ниинь «эрхим» ба «һайн» гэһэн тэмдэгтэй. Тиихэдээ бүхы студентнэрэй 60 процент «эрхим» ба «һайн» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр үбэлэй шалгалтые дабаа гээшэ.

Дээдэ һургуулиин амжалта дунда һургуулида һурадагуудай ямар һурадаг байһанһаа дулдыдаха гэжэ институдай коллектив һайн ойлгодог. Ушар тиимэһээ манай кафедранууд, һуралсалай таһаг һургуулинуудтай холбоо барисаа бэхи-

Орон бухний пролетари нар нэгдэгтүн!

Сүхбаатарын ТУГ

Сэлэнгэ аймгийн Намын хороо АДХ-ын гүйцэтгэх захиргааны сонин

Манай газетэ МНР-эй Сэлэнгэ аймагай «Сүхэбаатарын туг» сонинтой һониноо хубаалдажа байдаг заншалтай юм. Һаяхан «Буряад үнэн» гэһэн хуудаһан ханинараймнай газетын хоёр нюурые ээлэн тунхаглагдаа.

«Сүхэбаатарын тугай» нэгэ хуудаһан мүнөөдэр манай газетын энэ хуудаһанда толилогдобо. Совет арадай үнэн сэхэ хани—МНР-эй ажалшад өөһэдынгөө манлай болохо МНРП-гэй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе улас арадайнгаа ажахын, соёлой ехэ хүгжэлтэ, илалтын оршон байдалда баяр баясхалантайгаар һаяхан тэмдэглэбэ. Мүн энэ оной июлиин 11-дэ гүйсэхэ Монголой арадай хубисхалай илан мандаһаар хахад зуун жэлэй алдарта ойе ажалай илалтануудаар угтаха гэжэ монгол арадай шармайн тэмсэжэ байһан тухай эндэ хэлэгдэнэ. Монгол арадай ажал хэрэгээр манай уншагшадай ехэтэ һонирходог хадань энэ хуудаһа гаргабабди.

МНРП-гэй МЭРГЭН УДАРИДАЛГААР

...голой бүхы арад түмэн өөрын...алта; амжалта бүхэниие зохёон ...гша, улас ороноо ударидан ...гшо дайшалхы хүсэн — ...-гэй анхан байгуулагдаһаар 50 ...алдарта ойе байгша оной мар...гэндэ баяр жаб̆халантайгаар ...тэмдэглэбэ.

...Октябриин социалис ре...нүлөөгөөр 1921 ондо Мон...арадай хубисхалта парти бай...гдаһаниинь монгол арадай үн...эрхэ сүлөөгэй түлөө олон ...жалай тэмсэлдэнь эрид эрьелтэ ...юм.

...өөрынгөө хүгжэлтын түрүү...һаа эхилэн Совет Россида ...пролетариин, мүн уласхоо...коммунис хүдэлмэришэнэй ...тэй нягта холбоо байгуулан. ...пролетариадай агуухэ баг...И. Ленинэй сэсэн мэргэн һур...заабари абаһанай ашаар монго...ажалшан арадай эрхэ сүлөө, гү...рые тэрэ хамгаалагша манлай ...болжо шадаһан байна.

...голой арадай революционно ...үзэл сурталай, эмхидхэлэй ...тэдэ уласхоорондын револю...коммунис хүдэлөөнтэй, тэ...бата бэхи тулгуури болгошо ...-гэй байгуулһан нягта холбоо ...ан туйлай шухала үүргэ гүй...байна. Тэрэнэй ашаар манай ...анхан удаа жэжэхэн үмсэтэ...тэ түһые хамгаалдаг бүлэг ...ажалшад байһанаа уласхоорондын ...хүдэлөөнэй отрядуудай ...болон хүгжөө. Обществын хүг...хуулита ёһон тухай маркси...ленинскэ һургаалые өөрынгөө ...эрхэ байдалда уран шадаба...гаар хэрэглэн, манай парти ...шагта илалтануудые туйлаһан, ...табигдаһан зорилгонуудаа ам...тайгаар бэелүүлжэ шадаһан

...далнуудай улас түрын, эконо...эрхэ нюёрхолые бүримүһэн ...гадаадын капитал хүрэн...өөрынгөө орон соохоо намнан ...хэрэгтэ МНРП-гэй бэелүүл...мэргэн заабари арадай хубисхалые гүнзэгырүүлхэ, шэнэ түсгаар тогтонижоһон Монгол оронииe байгуулха ябадалда таатай зохид эрхэ байдал олгоо бэлэй.

Залуу гүрэнэй экономикые бэхижүүлгэдэ Советскэ Союзай үзүүлһэн дэмжэлгэ, туһаламжа угаа ехэ үүргэ дүүргээ. СССР-эй туһаламжаар манай орон дотор промышленна предприятинууд, гүрэнэй худалдаа наймаанай эмхинүүд байгуулагдажа эхилээ, гүрэнэй мүнгэн сангай жаса гуримшуулагдаа.

Улас ороноо капиталисбэшэ замаар хүгжөөлгэдэ шэглүүлэгдэһэн МНРП-гэй политическэ болон экономическа хэмжээ ябуулгануудые феодальна болон шажанай эрхэ баригша этэгээдүүд хатуу шэрүүн эсэргүүсэлээр угтаһан юм. Тиигэбэшье партимнай ажалшан арад түмэнэйнгөө талархалта дэмжэлгэдэ түшэглэн, ангиин дайсадай хорото ябуулгые саг соонь таһалжа шадаа.

Феодалнуудай экономическа хүсэ шадалые усадхаха хэмжээнүүдые бэелүүлэн, оронойнгоо шэнэ экономико, соёл культурые байгуулан батадхахын тула МНРП угаа ехэ ажал ябуулһан байха юм. 1930 онһоо эхилэн СССР-эй туһаламжатайгаар МНР-тэ өөрын промышленность, худалдаа наймаан, зам тээбэри, хэлхээ холбоон түргэнөөр хүгжөөгдэн, ажалшадай соёл болбосоролой хэмжээн шууд дээшэлүүлэгдэбэ.

Шажанай нүлөө һуларуулхада, сүмэ хиидэй асуудалые зүбөөр шиидхэбэрилгэдэ шэглүүлэгдэһэн партиин хэмжээ ябуулганууд феодализмые усадхаха хэрэгтэ угаа ехэ удха шанартай байгаа.

Хубисхалай демократическа шатын зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада Монголой арадай хубисхалта парти ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараһан юм. Хатуу шэрүүн, әбсэшэгүй ангиин тэмсэлэй байдалда зүүнэй хазагайрагшад болон баруунай балмад үзэлтэнэй добтолгоһоо партимнай өөрынгөө һургаалые хамгаалан, өөрынгөө зэргын арюун сэбэрые аршалан, эмхидхэлэй болон үзэл сурталай талаар бэхижэн хатуужаһан байна.

Социальна болон экономическа талаар бэелүүлэгдэһэн гүнзэгы хубилалтануудай эсэстэ Монгол орон доторхи ангинуудай байдалдахи шанар шэнжэ угаа ехээр хубилаа. Орон дотор өөрын национальна хүдэлмэришэн анги, ажалша интеллигенци урган гараа, арадай демократическа байгуулалтын улас түрын үндэһэ һууриинь хүдэлмэришэн анги ба ажалша арад ээлээ.

1940 ондо болоһон МНРП-гэй X съезд арадай хубисхалай демократическа илалтада туйлагдаһан амжалтануудые дүнлэжэ, социализмын үндэһэ һуури байгуулгадахи партиин гол зорилгонуудые тодорхойлон хараалһан юм. Тээд энэ үеэр эхилһэн дэлхэйн хоёрдохи дайн съездын хараалһан тэдэ зорилгонуудай бэелэлтые һаатуулһан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай илаһанай, мүн дэлхэйн социалис байгуулалтын бии болоһоной удаа манай ороной саашадаа социализмын замаар хүгжэхэ эгээл зохисотой эрхэ байдал байгуулагдаа бэлэй. МНР оронойнгоо нөөсэ баялигта, Советскэ Союзай болон бусад социалис оронуудай интернациональна туһаламжада түшэглэн, орон дотороо прмышленностиин шэнэ шэнэ һалбаринуудые байгуулан, аграрно-индустриальна орон боложо шадаа.

МНРП коопераци тухай В. И. Ленинэй һургаалые шууд хүтэлбэри болгон, жэжэ үмсын ажалтаниие социализмын замда оруулха эгээн орёо асуудалые амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаһан байна. Энэ зорилгые бэелүүлхэдээ, хамтын ажалай үйлэдбэриие бэхижүүлхэ талаар али бүхы туһаламжа үзүүлэн, партиин гэшүүдэй түрүү үүргые дээшэлүүлэн, малшан арадта социалис хамтын ажахын ашагтай булюу талые ойлгуулжа үгэһэн байха юм. Партиин ябуулһан ехэ хүдэлмэриин ашаар Монгол орондохи жэжэ үмсын ажалтан хамтаралда нэгэдэн, экономикодо социалис үйлэдбэриин харилсаанууд илажа, арадай ажахыда социалис гурим илан мандаһан байна.

1960 оной эхеэр Монголой арадай республика өөрынгөө хүгжэлтын шэнэ шатада—социалис общество байгуулгын түгэсхэлэй шатада оробо. Социализм байгуулгын түгэсхэлэй шатада партиин бэелүүлхэ зорилгонуудые МНРП-гэй программа дотор заагдаһаниие дурдабал: «Мүнөө үеын эрдэм, техникын дэбжэлтэдэхи туйлалтануудай үндэһөөр социалис общесвын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые бүхы талаар хүгжөөхэ, ороной экономическа хүсэ шадабариие түргэнөөр дээшэлүүлхэ, социалис соёлой ургалтые хангаха, ниигэмэй социалис харилсаануудые болбосоронгы болгохо, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие ашагтайгаар ябуулха — эдэ бүгэдын ашаар арад зоной байдалые, соёл культурын хэмжээе улам дээшэлүүлхэ... социализмын материально-техническэ дэбжэлтын эгээл ашагтай бүхы үндэһэ һууриие байгуулха...

МНР-ые ойрын ерээдүй сагта үйлэдбэрилэн гаргадаг ба болбосоруулан бүтээдэг промышленностьтай, социалис экономикын гол һалбаринуудые зүб зохисотойгоор хүгжөөһэн индустриально-аграрна орон болгохо зорилго МНРП табина».

Дүрбэдүгээр табан жэлэй даалгабаринуудые Монголой ажалшад амжалтатайгаар дүүргэжэ, түрэл партиингаа табиһан ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ нилээд ехэ илалта туйлаба. Мүнөө Монгол ороной арад түмэн улас оронойнгоо арадай ажахы, соёлые хүгжөөхэ табадахи түсэбтэ табан жэлэй зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ороод байхадаа, өөрынгөө дайшалхы, ударидагша партиингаа, мүн арадайнгаа хубисхалай 50 жэлэй ойе ажалай үндэр амжалтаар угтахын түлөө үүсхэл ехэтэйгээр ажаллажа байна.

С. ЖАМСАРАН,
МНР-эй Сэлэнгэ аймагай намын хорооной секретарь.

Сэлэнгэ аймаг дотор түбэй болон нютагай захиргаанай мэдэлэй 20 гаран предприяти бии юм. Тэрэ тоодо Сүхэ-Баатар хотодо байгуулагдаһан тээрмын комбинат оролсоно. Тус комбинадай коллектив дүрбэдэхи табан жэлэй даалгабарине 106 процент дүүргэһэн юм. Жэл соо 32 мянган тонно гурил татадаг, олон янзын крупа, малай тэжээл гэхэ зэргые үйлэд бэрилдэг байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дурсагдагша комбинадай газаа тээхи байдал харуулагдана.

АМЖАЛТАҺАА АМЖАЛТАДА

Сэлэнгэ аймагай ажалшад өөрынгөө парти болон засаг түрынгөө мэргэн ударидалгаар, совет уласай баян туһаламжын ашаар ажахы, соёл культурые хүгжөөлгэдэ ехэхэн амжалта туйлажа, Эхэ орондоо социализмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые ехээр оруулжа байна.

Манай аймаг 1931 ондо тараан ажалай гол шэглэлтэйгээр анхан байгуулагдаһан юм. Тэрэ үедэ аймаг доторнай үгытэй ядуу үмсын ажалтанһаа бэшэ үйлэдбэриин предприяти, газар тариалангай ажал эрхилхэ мүртэй юумэн үгы шахуу байгаа бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо 40 жэл үнгэрхэнь. Энэ үе соо бүхы Монгол ороной экономико, соёл культура угаа ехээр хүгжэн һалбараа.

Аймагтамнай урдын ядуу жэжэ үмсын ажахынуудай орондо одоо үеын оньһото техникээр зэбсэгжэһэн социалис хүдөө ажахы байгуулагданхай. Байгаалиин баялигые ашаглаха зорилготой промышленна томо предприятинууд бодхоогдон, оронойнгоо хүгжэлтын хэрэгсэлые хангаха элдэб түрэлэй продукци, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилжэ байна. Арадай эрдэм гэгээрэлэй, соёл болбосоролой зургаанууд хаа хаанагүй эмхидхэгдэнхэй, Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай, эдеэ хоолой олон предприятинууд ажаллажа, арад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые гүйсэд хангажа байна.

Аймагайнгаа социалис ажахын, соёл гэгээрэлэй хүгжэлтэдэхи зарим тэды амжалтанууд тухай тобшохоноор эндэ дурдая.

Сэлэнгэ аймагай хүдөө ажахыда социалис үйлэдбэриин харилсаан бүрин илажа, бүхы малай 88,9 процентнь, газар тариалангай үйлэдбэри сүм кооперативна, хамтын шэнжэтэй болонхой. Мүнөө адууһа малай тоо 349 мянган толгой боложо, 1931 онойхиһоо 39,4 процентээр олошороо. Малай үүлтэр һайжаруулагдажа, тэрээнһээ абтадаг ашаг шэмэнь эрид дээшэлээ. Жэшээлхэдэ, 1960 ондо нэгэ хонин бүриһөө 1647 грамм нооһон абтадаг байбал, 1970 ондо 1936 граммда хүрэһэн байха юм.

Тариалангай талмай һүүлэй арбан жэлэй туршада ехээр үргэдхэгдэбэ. Мүнөө тус аймаг дотор 205 мянган гектарта тараан ургуулагдана. Энэ хадаа бүхы Монгол ороной тариалангай 40 процентые эзэлнэ. Газар эдлүүридэ агротехникэ үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй ашаар тараанай ургаса дээшэлүүлэгдэбэ. 1965 онойхитой жэшэбэл, 1970 ондо тараанай гектар бүриин ургаса 15,3 процентээр нэмээ гэхэ гү, али гектар бүриһөө дундаа зэргээр 10,8 центнер тараан хуряагдажа, гүрэндэ 6,1 миллион пүүд орооһон тушаагдаба.

Мүнөө аймагай тариалан дээрэ хэдэн зуун трактор болон комбайн ажаллана. Гадна, хүдөө ажахын элдэб түрэлэй оло мянган машина ашаглагдана бшуу.

Аймагаймнай экономикын шэнэ һалбари — үрэ жэмэстэ ургамалай болон зүгы үсхэбэрилгын ажахынууд байгуулагдаба. Хүдөө ажахые саашадань улам хурданаар хүгжөөхэ арга боломжонууд угаа ехэ. Үрэжэл сэхэтэй эдлүүриин газар уужам элбэг, үбһэ ногооной үндэр ургасатай сабшалангай, бэлшээриин тала үргэн дэлюун. Эндэ 10 госхоз, хамтын 2 ажахы, тэжээл бэлэдхэлэй нэгэ ажахы, хүдөө ажахын эрдэм шэнжэлгын хоёр институт ажаллажа байдаг.

Хүдөө ажахыһаа абтадаг түүхэй эд болбосоруулха үйлэдбэритэй олон предприяти байгуулагдаба. Тодорхойлбол, гурил болон олон янзын крупа будаа, холимол тэжээл үйлэдбэрилхэ цехүүдтэй тээрмын комбинат ашаглагдана. Үйлэдбэринь сүм оньһожоруулагдаһан. Эдэ бүгэдэ урдань үзэгдөөгүй шэнэ продукцинуудые үйлэдбэрилэн гаргажа байна.

Ой модоной промышленностиин элдэб үйлэдбэритэй предприятинууд бии болоо. Жэшээлбэл, модо хюрөөдэхэ комбинат, леспромхозууд, зуруулай фабрика гэхэ мэтэ хори гаран предприяти байгуулагдажа, мүнөө үеын техникээр хангагданхай. Манай аймагай модоной үйлэдбэриин бүтээн гаргадаг продукциинь хэмжээн бүхы орон доторнай үйлэдбэрилэгдэдэг зүйлэй 30 гаран процентые эзэлдэг юм. Аймагай ехэнхи һуурин газарнууд электрын элшэ хүсөөр хангагдаһан. Мүн түмэр зам, автотранспорт, уһан зам, хэлхээ холбоон амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ.

Манай аймагта баригдажа байһан Дархан хото Монгол ороной омогорхол юм. Промышленностиин олон түрэлэй предприятинуудтай Сэлэнгэ-Дарханай экономическа районой түб эндэ болохо. Мүнөө Сэлэнгэ-Дарханай экономическа район МНР-эй промышленностиин бүтээн гаргадаг бүхы продукциин хэмжээндэ горитой һуури эзэлдэг гээшэ. Жэшээнь, шулуу нүүрһэ абалгаар — 58, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгөөр — 26, барилгын материал—34, модоной үйлэдбэриин элдэб продукци гаргалгаар 27 процентые эзэлнэ.

Промышленностиин болон хүдөө ажахын хүгжэлтэтэй хамта аймагай арад зоной соёл культурын, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха хүдэлмэри һайжаруулагдана. 1970 ондо эд бараа худалдалга 50 миллион түхэригтэ хүрэжэ, 1965 онойхиһоо 25 процент дээшэлээ.

Соёл гэгээрэлэй талаар мүн лэ ехэ амжалта туйлагдаба. Мүнөө аймаг соомнай юрэнхы эрдэмэй болон тусхай дунда мэргэжэлэй 24 һургуулида 9 мянга гаран залуу үетэн һуралсажа байна. Хото, хүдөө сомон бүхэндэ соёлой ордон, клуб, кинотеатр, библиотекэ бии. Тосхон, малшадай һуурин бүридэ улаан булан, уншалгын гэр, нүүдэл кино эмхидхэгдэнхэй. Аймаг дотор тусхай мэргэжэлэй 3 больница, сомон болорондын мүн 3 больница, 14 врачебнэ пункт, ажахынуудай отделени бүхэндэ фельдшерскэ пункт ажаллана. Аймагай 10.000 хүн бүридэ 15 врач хүртэдэг юм.

Мүнөө эхилһэн шэнэ түсэбтэ табан жэл соо аймагай экономико болон соёл культурые хүгжөөхэ талаар хэгдэхэ хүдэлмэриин хэмжээн улам үргэнөөр хараалагдана. Тусхайлбал, адууһа малай тоо 23,2—28,4 процентээр олошоруулагдаха. Малай үүлтэр һайжаруулагдажа, тэрээнһээ абтаха ашаг шэмэнь нилээд дээшэлүүлэгдэхэ юм. Тариалангай газар 5,5 процентээр үргэдхэгдэхэ. Малай тэжээлэй, эдеэ хоолой ургамалнуудые улам ехээр таридаг болохобди.

Промышленностиин мүнөөнэй үйлэдбэрилгын хүсые бүри хүгжөөхэһөө гадна, модо болбосоруулха, бэлэдхэхэ предприятинуудые шэнээр байгуулха, үнгэтэ металл абаха, ашаглаха үйлэдбэри ашаглалгада оруулагдаха болоно. Тиигэжэ шэнэ табан жэл соо промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 60 шахуу процентээр дээшэлхэ юм. Ашаа тээхэ, хэлхээ холбооной, худалдаа наймаанай олон предприятинууд шэнээр байгуулагдаха ба үргэдхэгдэхэ, Арадай гэгээрэл, соёл культурын, элүүрые хамгаалха зургаануудай ажал хүдэлмэри нилээд хүгжөөгдэжэ, тэдэнэй материальна хангамжа улам һайжаруулагдаха байна.

Экономико болон соёл культурые хүгжөөхэ талаар шэнэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан ехэ зорилгонууд манай аймагай коммунистнуудые, бүхы ажалшадые ажалай шэнэ илалтада уряална. Манай амжалта бүхэн аха дүүгэй бата бэхи барисаа холбоото совет уласай үнэн сэхэ туһаламжын ашаар туйлагдадаг юм. Ондоогоор хэлэбэл, совет хүнүүдэй гар хүсэнэй, техникын туһаламжагүйгөөр бүтээн байгуулагдаһан тиимэ ажахын, соёлой нэгэшье һалбари байхагүй. Тиимэһээ бидэ Сэлэнгэ аймагайхид Монголой бүхы арад түмэнтэй нэгэн хамта Советскэ Союзай Коммунис партида, Совет правительствада, бүхы совет арадта баяр баясхалан хүргэжэ байдагбди. Манай аймаг совет уластай хилэ залгажа, зэргэлэн ажаһуудаг тула бүришье ойрын харилсаатай байдаг һайхан заншалтай. Энэ бата найрамдалаа манай арад түмэн нюдэнэй сэсэгы мэтэ хайрлан хамгаалжа ябадаг байна.

Г. ЯДАМСҮРЭН,
МНР-эй Сэлэнгэ аймагай арадай депутадуудай Хуралай гүйсэдхэхэ захиргаанай орлогшо дарга.

«ОРХОН» ХОНИНОЙ ЭЗЭН

Улаан-Баатар хотын промыш...нна комбинадай сабхи гутал ...ог фабрикын хүдэлмэришэн ...һан залуухан басаган Цэндын ...ьяа Монголой хубисхалта за...лушуулай хорооной путевкоор ...дөө ажахыда ажаллахаар эль...гдэбэ.

Сэлэнгэ аймагта ерэжэ, Орхо...ой һангай ажахыда (совхоздо) ...аллажа эхилээ. Тэрэ ажахын ...рга Үлзыбата шэнэ хүдэлмэри...Адьяа басагантай өөрынгөө ...нет соо хөөрэлдэһэн юм.

— Адьяа, Улаан-Баатар хото...ажаллажа байһанаа ерэһэншни ...һайн байна,— гэжэ түрүү...нгээ танилсалгые Үлзыбата ...рга эхилбэ.

— Түрэһэн нютагшни хаагуур...

— Завхан аймагай Тэлмэн со... Тэндэ түрэжэ тэнжэһэн, ...ьбо дээрээ гаража боргожоһон...

— Мал ажалда ябажа байһан ...даа?

— Хони адуулжа, хурьга аба...һала үзэһэн хүм. Манай ню...танай энэ нютагтал адлихан ...гай тала газартай, хони олоор ...хэбэрилдэг шуу.

— Хотын томо үйлэдбэридэ хү...лхэ байтараа юундэ хүдөө гара...һанабаш?

— Үгһаа малшан хүнэй хүү...хадаа, хүдөө ажахые хүгжөө...талаар гүрэн түрын харюусал...тай зорилгонуудай табигдаад, ...лушуулые тэндэ ажаллахыень ...жа байхада, дуратайгаар һа...үгэжэ ерээб.

Адьяа тус ажахын хониной ...отарада ошожо, хурьга абагшаар ажаллажа эхилээ. Тэрэ жэл хонишодто хүндэшэг, хашанха хахир үбэл болоо һэн. Адьяа хурьга абаха гээшые балай һайн мэдэхэшьегүй байгаа. Тээд хурьгад тон олоороо гараха. Хонид хурьгаяа голохо. Тэдэ бүхэниие харууһалха, үбһэ тэжээл үгэхэ, уһалха хэрэгтэй. Хурьгад үбшэлхэ. Заримдаа бүхэли сүүдхээр хүдэлхэ саг тохёолдодог һэн. Тиигэжэ оролдо оролдоһоор байтар хурьгад гарзалха юм. Урдань баяртай зугаатай ябадаг Адьяагай сэдьхэл һанаан хүльбэржэ, «халаг даа, яахаяа хүдөө гарахые зүбшөөбэбиб» гэжэ шэбшэн, һанаанда абтадаг, һэмээхэн уйладагшье байгаа.

Тэрэ хүшэр жэлһээ хойшо долоон жэл үнгэрөө. Эдэ жэлнүүд тиимэшье амархан бэшэ һэн. Гэбэшье Адьяа урданай тулюурхан хүүхэн бэшэ, ажалай баян дүршэлтэй, мэргэжэл болбосоролтой боложо шадаа. Мүнөө өөрөө бэсэ дааһан бэрхэ хонишон гэжэ тоологдодог болонхой. Монголой эрдэмтэдэй бии болгоһон «Орхон» гэжэ шэнэ һайн үүлтэрэй хонидые даажа малладаг Добдонойхи гэжэ айл болоһон байба. Гэрэй эзэн эхэнэр Адьяа хонидоо харууһалха, түлыень абаха бүхы хүдэлмэриие эмхидхэн ударидана.

Тэрэ жэл хонидоо һайнаар адуулжа, хүсэ таргыень һайса абхуулһанай ашаар хурьгад томо тобир гараба. Үхэл гарзагүй. «Гараһан хурьган бүхэниие хонин болгое» гэһэн уряа үүсхэл гаргажа, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө оролдон ажаллаба. Зориһондоо хүрөө. 640 эхэ хониһоо 698 хурьган түлжүүлэгдэжэ, түл абалгаар гүрэнэй тогтооһон хэмжээнһээ 180 хурьга үлүү абаа бэлэй. Тиихэдэ тэдэнэй харууһалһан «Орхон» үүлтэрэй хонидые намар шагнахадаа, хонин бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 62, хурьган бүринь 32 килограмм татаһан юм.

Он жэлэй үнгэрхэ түргэн, нэгэ мэдэхэдэ, МНРП-гэй болон Монголой арадай хубисхалай 50 жэлэй алдарта ойн баяр тулажа ерэһэн байгаа. МНРП-гэй гэшүүн, суута хонишон Цэндын Адьяа «Орхон» хониной эзэн болоһон намтараа эрьежэ харахадань, аяар арба найман жэл үнгэршэһэн байна. Энэ үе соо хэһэн бүтээһэн ажалаа согсолжо үзэхэдэнь, «Орхон» хониной алдараар орон дотороо болоһон хэдэ хэдэн томо хурал зүблөөндэ хабаадалсаһан, Дунда-Гүбида үнгэргэгдэһэн «Мал маллахада һайхан» гэһэн ороной түрүү малшадай суглаанда хабаадажа, Монголой хубисхалта залуушуулай эблэлэй Түб хорооной дээдэ шагнал «Эрхим түрүү залуу малшан» гэһэн алтан медальда хүртэһэн — эдэ бүгэдэ тон һонорхон һанагдана. Өөрынгөө гараар абажа түлжүүлһэн «Орхон» үүлтэрэй хонидой тоо 11.400 гаран толгой болоно.

Мүнөө габьяата хонишон Цэндын Адьяа «Алтан Гадас» ордентой, хэдэн медальтай, «Аварга малшан» гэһэн тэмдэгтэй.

С. СОДНОМБАЛЖИР.

ЗУРАГЛАЛ

Сэлэнгэ аймагай Шаамар нютагта үрэ жэмэс ургуулдаг томо станци байгуулагданхай.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус станциин дарга, МНР-эй наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Э. Шагдар тэндэ ургуулагдаһан алим жэмэс үзэжэ байна.

«Орхон» үүлтэрэй хони үсхэбэрилэгшэ, МНР-эй суута хо...шон Ц. Адьяа. С. СОДНОМБАЛЖИРАЙ фото-зураг.

ТАМЖИД ГУАЙН ФЕРМЭДЭ

Репортаж

Госхозой түбһөө гараһан зам саһан хүнжэлөө хэдэрһэн үргэн тала хүндыгөөр һалаатан һүлжэһөөр, бидэнэй зориһон газарта ойртуулба хэбэртэй. Харгын хоёр талаар нэмжыһэн хагда бэлшээритэй боориин саһан малай хүлөөр гэшхэгдэн харлашанхай. Намхан толгой тойрон, замаа даган үнгэрхэдэмнай, хэдэн айлай гэрнүүд, малай байра үзэгдөөд, утаанай үег үнэр хангалтаба. Эндэл «Совет-Монгол найрамдал» гэжэ алдаршаһан Дарханай госхозой һаалиин фермэ һууриж анхай.

Аймагай суута һаалишан Тамжид хээтэй ударидагшатай һаалишадай социалис ажалай бригада байдаг гэжэ бидэ мэдэнэбди. Фермын байрада хүрэжэ ерэхэдэмнай, эндэ ёһотойл эзэн хүнүүдэй хүдэлдэг газар гэжэ мэдэхээр. Байрын газаагуурхи сэбэрхэн. Малай хашаа хүһамаг заһагданхай, үбһэ тэжээл, уһа, түлеэниинь бултадаа һуури дээрэ табяатай.

Малшадтай уулзажа, ажал хүдэлмэри тухайнь асуухада, хүн бүхэн баяртай соогтой. Үбэлэй хүшэр хүйтэнэй хаһые хүнгэхэнөөр дабажа, гарза гайгүй, «буруу булшантай, даага далантай» ондо орожо байһан тухайгаа арадай һайхан заншалта үгөөр харюусанад. Социалис ажалай бригада гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхэ гээшэ габьяатай хэрэг. Тиимэ үндэр зэргэдэ өөдэгүйшүүл хаанаһаа хүрэхэ бэлэй! В. И. Ленинэй 100 наһанай ойе, МНРП-гэй болон Монголой хубисхалай 50 жэлые ажалай үндэр амжалтаар угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ аймаг дотороо түрүү һуури эзэлһэн энэ фермын һаалишадта иимэ алдар соло олгогдоо бшуу. 1970 ондо малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, малай тэжээл бэлэдхэхэ, хүсэ таргыень һайнаар абхуулха, абаһан түлнүүдээ нэгэшье хоролтогүйгөөр аршалан хамгаалһанайнгаа түлөө ажахы соогоо чемпион солотой фермэ гэжэ алдаршаһан байха юм.

Социалис ажалай бригадын ударидагша, партиин гэшүүн Д. Тамжидтай уулзажа, яаралгүйхэн хөөрэлдөөбди.

— Ажалдаа үндэр амжалта туйлаха гэһэн эрмэлзэлээ, абаһан социалис уялгануудаа бригадымнай малшан, һаалишан бүхэн һайнаар бэелүүлжэ шадаа. Тиигэжэ ажахы дотороо шалгарһан чемпион нэрэ зэргэдэ хүртэхэ дүримэй эрилтые дүүргэһэндээ бидэ сүм баяртайбди. — гэжэ Тамжид гуай омогтойгоор хөөрэнэ. — Бригадынхидай бүгэдэ ниитынгээ ажалай түлөө оролдосотойгоор ажаллаад байхада, хүдэлмэриин бүтээл ехэ, ажал хүнгэн байха юм.

Бригадынгаа ажал тухай. жэлэй дүрбэн сагта малаа яажа харууһалдаг, ямар тэжээл бэлэдхэдэг тухайгаа бригадир тодорхойгоор яриба. Малшадай эгээл харюусалгатай хаһа — үбэл, хабарай үе болоно. Энэ үедэ малай хүшэ тарган буураажа эхилдэг. Хээлитэй үнеэдые онсолон харууһалха ушартай. Декабрь һараһаа эхилэн, малайнгаа тэжээлэй рационд о үбһэнһөө гадна, обёос, бусалгаһан орооһотой шүлэ, холимол тэжээл зэргые нэмэжэ үгэдэг байна.

Үнеэ һааха арга мэргэжэл тухайгаа бэрхэ һаалишан тон дуратайгаар хөөрэнэ. Энэ мэргэжэлдээ бүхы һаалишадаа һургаһан байха юм. 1970 ондо даажа абаһан 20 үнеэнһээ һаалиин хугасаа соо туд бүриин 1000 литр һү һааха даалгабаряа үлүүлэн дүүргээ. Монгол нютагай үүлтэрэй үнеэнһээ эды шэнээн һү абаха гээшэ нилээд ехэ амжалта юм. Тиихэдэ үнеэнэй хөөбэри суглуулха ажал хэгдэдэг. Тамжид гуай нёдондо дааһан үнеэн бүриһөө 700 грамм хөөбэри абажа тушааһан байна. Энэ түрүү һаалишан ажаллаһан сагһаа хойшо 400 гаран тугал түлжүүлжэ ниитынгээ мал ажахыда табиһан юм. Энэмнай бага бэшэ нэмэри, нилээд томохон хоёр гүүртэ мал болоно бшуу.

— Манай фермын малшад, һаалишад намынгаа болон арадай хубисхалай 50 жэлэй ойн баярые угтуулан абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө аһан шадалаараа оролдон ажаллана. Амалһанаа абахабди гэжэ найданабди, — гэжэ бригадир Тамжид гуай мэдүүлнэ. Социалис ажалай бригадынхидай үгэ хэрэг хоёрынь алгасадаггүй.

Е. БАДРАЛ.

ЗОЛТОЙ ЯБААРАЙ, АЙГУЛЬ!

Башкирай арадай поэт Мустай Карим гэгшын бэлигтэ гуурһан дороһоо мүндэлһэн «Айгуль хүүхэнэй орон» гэһэн зүжэгэй табигдаха үдэрые театрта дуратайшуул үнинэй хүлеэнхэй һэн. Тус зүжэгые Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай коллектив үсэгэлдэр табиба.

Найруулан табигшань Щукинай нэрэмжэтэ театральна училищиие дүүргэхэеэ байһан залуу режиссер Л. Ликанов. Энэ нүхэрнай буряад драмын тайзан дээрэ хоёрдохи зүжэгөө табиба гээшэ.

Гэхэ зуура, «Айгуль хүүхэнэй орон» — залуу режиссерой дипломно зүжэг. Харагшадайшье, мүн шүүмжэлэгшэдэйшье сэгнэлтын ёһоор, Л. Ликанов тус зүжэгые найруулан табихадаа, тон өөрын гартай бэрхэ режиссер боложо шадаха байһанаа харуулба. Тэрэниие һургаһан багша—профессор, СССР-эй арадай артист Е. Б. Захава.

...Арбан зургаатай Айгуль хүүхэнэй рольдо М. Зоригтуева, Л. Дугарова, Г. Жапхандаева гэгшэд наадаха ёһотой. Түрүүшын үдэр Людмила Дугарова наадаба. Тэрэнэй нагаса болохо Ягафар Муратшинай ролине РСФСР-эй габьяата ба БурАССР-эй арадай артист Г. Лосев гүйсэдхөө. Бусад рольнуудтань иимэ артистнар наадана гэбэл: БурАССР-эй габьяата артистнар Н. Шагдарова (басаганай эхэ Зульхабира), Г. Бутуханов (синьор Карло Пиккно), артистнар М. Бальжинимаев (Ричард Галин), В. Кондратьев (Ильдаб), Н. Токуренова (Милавша), РСФСР-эй арадай артистка М. Степанова (Юзем), БурАССР-эй болон РСФСР габьяата артист П. Николаев (Кадирян Ябагаев). Зульхабирын хани басагад ябаһан эхэнэрнүүдэй рольдо БурАССР-эй габьяата артистка Л. Абушеева, А. Нечкина, С. Уладаева гэгшэд наадаба. Авторай зүгһөө шүлэглэн уншагша — Ч. Гуруев.

Манай үеын эдир хүнэй сэдьхэлэй бүрилдэн хүмүүжэлгэ, һайхан мэдэрэл мүндэлүүлэн ерэдэг түрүүшын дуран тухай домоглоһон зүжэгые хараһан лэ хүн: «Һайн ябаарай, Айгуль!» гэжэ юрөөхэ аабза гэжэ һанахаар.

Ц. ЦЫРЕНОВА.

ЗҮҮДЭНДЭ ЭТИГЭЛТЭЙ ГҮ?

ЭДЭ НОМУУДЫЕ УНШАГТЫ

Нэгэ ном таг дээрэхи өөрынь һуурида табиха гэжэ байтараа, юундэшьеб ирабаб. Доосооһоонь нэгэ саарһан унашаба. Зүүдэндээ ямар юумэ хараа һаа, юун болохо ёһотойб гэжэ баталһан бүхэли список үхибүүнэй гараар бэшэгдэнхэй байба. Энэ номые библиотекэһээ абажа уншаһан үхибүүдэй нэгэн мартаа гээшэ аабза. Зүүдэнэй зүндэ этигэдэг үхибүүд үсөөншье һаа, үшөөл бии ха юм гэжэ һанаа һэм.

Зүүдэн гээшэ һайншье, муушье юумые зүгнэдэг бэшэ юм гэжэ эрдэм шэнжэлгээр тайлбарилагдаһан ха юм даа.

Гэбэшье элдэб юумэ ажаглажа, һэжэг түрэдэг, зүндэ этигэдэг, һүзэглэдэг хүнүүд үшөө ушардаг байна. Тиигээд һүзэтөө үри бэедээ дамжуулдагшье хүнүүд ушарна хаш. Үзэл үзэдэг, шэбшэлгэ хэдэг, зүн таадаг хүнүүдтэ эрдэм һургуулитай хүнүүд этигэдэггүй юм бээз. Теэд тэдэниие тайлбарилан харюу үгэдэггүй түрэлхид байжа болохо.

Шажан үхибүүдэй ухаан бодолой хүгжэлтэдэ ямар һаад ушаруулдаг бэ? Шажанда эсэргүү удхатай номууд соо тус асуудалда эли харюу олдохо юм. Жэшээнь, манай библиотекэдэ түрэлхидэйшье, хүүгэдэйшье уншаха номууд олон.

Түрэлхидэй уншахаар бэшэгдэһэн нэгэ ном нэрлэе. **К. И. Беляевай** найруулһан **«Шажан үхибүүдтэ юу асардаг бэ?»** гэжэ ном соо ажабайдалһаа абтаһан һонин жэшээнүүд хэрэглэгдэнхэй. Автор мухар һүзэгэй мунхаг нүлөө үхибүүдэй ухаан бодолые яажа хазагайруулдаг бэ, махабадайнь, нервынь хүгжэлтэдэ яахадаа харша байдаг бэ гэжэ тон ойлгосотой хэлээр хөөрэнэ.

Тиихэдэ И. С. Окуневой **«Хододоо наран гэрэлтэжэ байг»** (хүүгэдые шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлхэ тухай) гэжэ ном соо мухар һүзэг хаанаһаа бии болоо юм гэһэн асуудалда дэлгэрэнгы харюу үгтэнэ, Ямар нэгэ темын һүүлээр һүзэгтэй үхибүүдтэ яажа хандаха хэрэгтэйб гэһэн зүбшэл үгтэнхэй.

«Зуун жэлнүүдэй манан соо» гэжэ ном уншабал, хүн түрэлтэн үеһөө үедэ өөрөө өөртөө яажа бурханиие бии болгодог байгааб гэжэ ойлгохот. Авторынь — эрдэмтэ археолог **А. Щепинский** малтагдан олдоһон зүйлнүүдые олон жэлэй туршада шэнжлэжэ үзэһэн хадаа, тон тодорхойгоор, һонирхолтойгоор бэшэжэ, хайшан тээд шажанай элдэб заншалнууд бии болодог байгааб гэжэ хөөрэнэ. Тус ном уншахадаа, зуун жэлнүүдэй саагуур далда ороһон олон дабхар хүшэгэ һэхэгдэн, тэрэ үни холын сагуудта болоһон юумэнүүдые нюдөөрөө хараһан шэнги болохот.

Мүн баһа анхандаа өөһэдөө һүзэгшэ, сектант, баптист ябаһан хүнүүдшье шажанда эсэргүү номуудай автор байха юм. Жэшээнь, **«Энэ юундэ аймшагтайб?»** гэһэн номые нэрлэе. Авторынь **Александр Чертков** урда тээнь шажанай ажал ябуулагша байһан хүн. Бүхы залуу наһаяа бурханиие бэдэрхэ, һүмэнүүдтэ алба хэхэ хэрэгтэ зорюулһан хүн. Теэд үнэн бодото ажабайдал, мүнөө сагай хубилалтанууд наһанайнгаа замые буруу шэлэһыень ойлгуулаа юм. Тиигэжэ тэрэ хүн шажантай холбоо барисаагаа хэтэдэнь һалгаажа, ажабайдалаа шэнээр эхилхэ баатай болоо. Ном соогоо һонин жэшээнүүдые харуулна, бага наһаяа дурдана.

Һонирхоһон асуудалдаа харюу олохоор номууд олон даа. Мүнөө сагта, Һара дээгүүр хүнэй хүлөөрөө гэшхэдэг, совет эрдэмтэдэй гараар бүтэһэн «Луноход-1» аппарадай тэндэ хүдэлжэ байһан үе сагта шажан тухай ном юундэ бэшэдэг юм, хэн тэрэниие уншаха юм гэжэ зарим нэгэн хэлэжэ магадгүй. Тэдэнэр нэгэ талаһаа зүб. Теэд нүгөө талаһаань бодохо болоо һаа, һүзэгтэй хүнүүд үшөөл ушардаг, эдир үетэнэй сэдьхэлдэ нүлөөлдэг байна бшуу. Тиимэһээ шажанда эсэргүү хүдэлмэриин саг буураа гэжэ баталхань эртэ гэжэ һанагдана.

Б. ХАЛМАТОВА.

УЛААН-ҮДЭҺӨӨ БАРУУЛБА

Үргэн дэлюун орон соогуурнай алхалжа эхилһэн бүхэсоюзна баярай эстафетэ үдэр хоногой үнгэрхэ тума Москва хото тээшэ алхамаа хурдадхана. Манай республикын спортын бүлгэмүүд наранай гараха зүг тээһээ аян замаа эхилһэн тус эстафетые мартын 8-най үдэр Шэтын областиин спортсменүүдһээ Харауз тосхон шадар абаһан юм. Уржадэр тус эстафетэ Улаан-Үдэ хотодомнай хүрэжэ, олон тоото ажалшадай митинг Соведүүдэй талмай дээрэ үнгэргэгдөө.

Үдэшын табан час багаар Соведүүдэй талмай дээрэ хотын спортивна бүлгэмүүд, ажалшад олоороо суглараад, Мухар-Шэбэр, Тарбагатай нютагуудһаа хүрэжэ ерэхэ баярай эстафетые хүлеэнэ. Тиигэһээр байтар хотын гол—Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжаар мүр дээгүүрээ улаан лентэ зүүһэн спортсменүүд, велосипедистнүүд, мотоциклистнүүд угтамжын ирагуу гоё хүгжэм доро Соведүүдэй талмайда хүрэжэ ерэбэ.

Бүхэсоюзна баярай эстафетын угтамжада зорюулагдаһан залуушуулай митингые ВЛКСМ-эй горкомой секретарь В. Леонов нээхэ зуураа, партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон хотын залуушуул, комсомолшуудай туйлажа ябаһан амжалта тухай сугларагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

— Манай республика дотор үнгэргэгдэһэн профсоюзуудай үбэлэй долоодохи спартакиадада 40 мянган спортсмен хабаадалсажа, өөһэдынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлһэн, зоно соогоо түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн байна,—гэжэ КПСС-эй XXIV съезддэ зорюулагдаһан бүхэсоюзна баярай эстафетэ үнгэргэхэ республиканска штабай начальник, облпрофсоведэй секретарь Д. Ц. Ринчино тэмдэглэбэ.

Нээрээшье, профсоюзуудай спартакиадын үнгэргэгдэжэ байха үедэ хоёр хүн СССР-эй спортын мастерай, хоёр спортсмен мастерта кандидадай, 3150 гаран хүн спортын разрядуудай нормо дүүргэһэн байха юм. Мүрысөөнэй үедэ республикын найман рекорд шэнэлэгдээ, спортын һайн баазанууд байгуулагдаа. Спортын мастернууд —конькишад Журкина, Бородавкина, Воронин, Можаев, сананашад Паначевская, Вершинина, Харитонов, Иванов, Елгин, Корнилов болон бусад эрхим спортсменүүд байһанаа үшөө дахин гэршэлжэ, спартакиадын чемпионууд болоо.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан бүхэсоюзна баярай эстафетын орон соогуурнай алхалжа ябаха үедэ манай республикын нютаг бүхэндэ тиимэ эстафетэ үнгэргэгдэжэ, коллектив бүхэнэй туйлаһан амжалта саг соогоо согсологдоһон байха юм. Баярай эстафетын ябажа үнгэрһэн нютагуудта 200 лекци уншагдаһан, 123 митинг үнгэргэгдэһэн, уран һайханай бүлгэмүүдэй 87 концерт харуулагдаһан байна. Эстафетэдэ бүхыдөө 35 мянган хүн хабаадалсаад байна.

Удаань «Труд», «Урожай», «Спартак», «Буревестник», «Ажалай резервын», транспортын «Локомотив» бүлгэмүүдэй соведэй, «Забайкалец», ЛВРЗ-гэй спортын клубуудай түлөөлэгшэнэр өөһэдынгөө коллективүүдэй үнгэрһэн үе соо туйлаһан амжалта тухай рапорт республиканска штабай начальнигта үгэнэ.

Митинг дээрэ ВЛКСМ-эй обкомой секретарь В. Раднаев үгэ хэлэхэдээ, бүхэсоюзна баярай эстафетые үргэн Буряад орон соогуураа габшагай түргэнөөр дамжуулжа, хүршэнэртөө хүргэхыень спортсменүүдтээ хүсэһэн байна.

— «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэд бүхэсоюзна баярай эстафетые «Ажалай резервын» бүлгэмдэ дамжуулан үгэгты!—гэһэн захиралтын үгтэхэдэ, угтамжын хүгжэм талмай дүүрэн зэдэлнэ.

— Манай спортын бүлгэм Тарбагатай тосхондо «Владивосток—Москва» гэһэн маршрудтай эстафетэ мартын 9-дэ абаа һэмди. Аян замдаа һайн ябажа, саг соогоо ниислэл хотоёо хүрэжэ, энэ эстафетээ танда—«Ажалай резервын» спортсменүүдтэ баяр ёһололой оршон байдалда барюулба гээшэбди. Аян замдаа һайн һайхан ябахыетнай хүсэнэб!—гээд «Труд» бүлгэмэй областной соведэй түрүүлэгшэ В. И. Цивилев эстафетээ дамжуулхадаа юрөөл табихатайнь сасуу ирагуу хүгжэм, альга ташалган зэдэлшэбэ.

Баярай эстафетэ саашань дамжуулхаар абаһан «Ажалай резервын» спортсменүүд үдэшын зургаан часта Соведүүдэй талмай дээрэһээ Байгал далай тээшээ замаа үргэлжэлүүлһэн байна. Эдэнэр харгыдаа Татаурово, Ильинкэ, Каменск тосхонуудта зогсожо, ажалшадай митинг үнгэргэхэ, «Ажалай резервын» дуу, хатарай ансамбль концерт харуулха юм.

Мартын 12-то Каменск тосхон хүрэжэ, эдэнэр эстафетээ Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортын клубай түлөөлэгшэдтэ дамжуулха юм. Эндэһээ саашалһан эстафетые Бабушкин хотоһоо «Буревестник», «Локомотив» бүлгэмүүдэй, «Забайкалец» клубай спортсменүүд Эрхүү хото хүрэтэр дамжуулалсаха. Манай республикын спортсменүүд эстафетээ Эрхүүгэй областиин түлөөлэгшэдтэ мартын 16-да барюулха болоно.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): эстафетэ асарһан «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэд. Соведүүдэй талмай дээрэ. Эстафетэ абаһан «Ажалай резервын» спортсменүүд.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Бүхэдэлхэйн удха шанартай документ

МОГАДИШО. (ТАСС). Гансашье Советскэ Союзда бэшэ, мүн бүхы дэлхэйн арадуудта удха шанартай тон шухала документ гэжэ Советскэ Союзай арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые Сомалиин Демократическа Республикын түсэблэлгын түрэнэй секретарь Ахмед Мохамед Мохамуд, общинна хүгжэлтын ба мал ажалай гүрэнэй секретарь Саид Ибрагим Хаджи Саид гэгшэд сэгнэһэн байна.

«Ороноо бүхыдэнь экономическа болон социальна талаар хүгжөөхэ тодорхой түсэб хараалһан, бүхы гүрэнэй али бүхы һалбаринуудые хараадаа абаһан совет түсэблэлгын дэлгэрэнгы ехэ шэнжэдэ» ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө Ахмед Мохамед Мохамуд анхаралаа хандуулһан байгаа. «Иимэ үрэ дүн имагтал социализмын эрхэ байдалда туйлажа болохонь лабтай. Социализмын замда ороһон манай орон социалис түрүү оронһоо һургаал абаха ёһотой гэжэ тэрэ хэлээ.

ХОЙТО ИРЛАНДИДАХИ БАЙД

ЛОНДОН. (ТАСС). Хойто Ирландиин арад зоной тэмсэл дарахын тулада сэрэгүүдээ бүри олоорнь Англиин засагаархид тиишэ ябуулна. Англиин армиин 500-гаад солдат ба офицер Белфаст ошохоёо мартын 9-нэй үдэшэ гараба.

Англиин армиин бүри томо частьнууд «хэрэгтэй болоһон ушарта» Хойто Ирланди ябуулагдаха гээд, Лондоной засагаархид мэдүүлбэ. Энээн тушаа тусгаар түсэб зохёогдоһон байха юм.

Олониитын буһалгаан Хойто Ирландида дахин эхилһээр хоёр недели үнгэрбэшье, зааханшье намданагүй. Белфастын хүн зоной, Англиин сэрэгүүдэй хоорондо һүни бүри үсэд шанга тулалдаан болоно.

Англиин солдадууд буу зэбсэг хэрэглэхэ ябадалаа улам олошоруулна. Гансал һүүлэй тулалдаануудай үедэ арбаад хүн Белфастда ... олон хүн шархатаһан, зу... арестовалагдаһан байба. Х... ландиин бусадшье хото го... буһалгаан боложо байнхай.

«Англиин арми болбол ... протестант зоной дунда ... гаргахагүйн тулада лэ һайн ... тойгоор Ольстер эльгээгдэ... Англиин засагаархид мэдүү... бэшье Хойто Ирландида һ... боложо байгаа ушарнууд ... шал худал байһые элирүү... лаа.

Англиин сэрэгэй засагаар... фастын католическа ... буу зэбсэг бэдэрээбди гэһ... гаанаар бүхы зониие захал... жэдэг байбашье, протестан... суудай буу зэбсэг хадагалжа... ябахадань, тэрээндэнь хан... хандадаг.

ҺАНАА ЗОБООҺОН УШАР

ЛОНДОН. (ТАСС). Дерби гэжэ Англиин городой олон мянган хүдэлмэришэ бүлэ һанаагаа ехээр зобонги мүнөө үедэ байжа байнад. «Роллс-Ройс» гэжэ панхаруудтаһан фирмын ажал хэрэгые саг зуураар бэедээ даажа абаһан засагаархид хүдэлмэришэдые ажалһаань олоорнь гаргаха тухайгаа соносхобо. Хоёр мянган хүдэлмэришэд ажалгүй, салин хүлһэгүй үлэшэбэ.

Самолёт бүтээлгын үнинэй центр бологшо промышленна энэ городой ажалша эрэшүүлэй 5 процент мүнөө болоходо ажалгүй үлэшоо.

Ондоо тээгүүр ажал бэдэрхыень тэдэнэртэ засагаархид дурадхана. Гэбэшье тэрээндэ найдаһанай хэрэггүй. Яахадааб гэхэдэ, ороной бусадшье городуудта хүдэлмэришэдэй ажалһаа олоороо гаргагдажа байһан тухайнь хэблэл ба радио ходо мэдээсэжэ байдаг.

Хэдэн мянган метал... ажалһаа гаргагдахань гээд ... зетэ мэдээсэбэ. 300 хүдэл... үсөөрүүлхэ тухай «Бри... корпорейшн» компани сонос... лэдбэриие дам саашадань ... түсэб зохёожо байнхай.

Хэдэн мянган инженернүүд ... тэд ажалгүй ябажа ябаха ... лэй арбан жэл соо научна ... рилэгшэдэй дунда хүдэлмэр... хоёр дахин олошорбо гээд ... тэмдэглэнэ.

Дээдэ һургуулинуудые, ... тэдүүдые дүүргэһэн хэдэн ... залуушуул мүнөө жэл а... аргагүй болобо гээд хэблэл... дэнэ. Тэдэнэр дипломуудые ... шье һаа, хүдэлмэригүйшүүл... ородог байна. Мүнөө үедэ ... таниин 800-гаад мянган хү... гүй ябажа байдаг.

Турциин кассационно дээдэ сүүдэй шиидхэбэри

АНКАРА. (ТАСС). АН-24 гэжэ совет пассажирска самолёто зэбсэгтэ добтолго үнгэрэгшэ жэлэй октябрьда хэһэн хоёр бандит тухай шиидхэбэри Турциин кассационно дээдэ сүүд гаргахадаа, тэдэниие уголовно гэмтэ хэрэг хэһэн дээрэ тоолоһон байна.

Бразинскас гэдэгүүд—эсэгэ хүбүүн хоёр—уголовно бэшэ, харин политическа шалтагаанаар самолёто добтолго хэбэ гэһэн Трабзон городой сүүдэй шиидхэбэриие кассационно сүүд тэрээгээрээ болюулба гээшэ. Трабзоной сүүд самолёто политическэ шалтагаанаар добтолго хэгдээ гэһэн бэеэрээ, хоёр бандидые арестовалха ордер эриһэн гүрэнэй прокуророй эрилтые арсаһан байгаа.

Совет самолёто зэбсэгтэ добтолго хэһэн бандидууд тушаа саашадаа ямар хэмжээ абтаха ёһотойб гэһэн асуудалые Турциин юстициин министерство шиидхэхэ юм.

Лаосой патриотическа фронтын ЦК-гай мэдү

ХАНОЙ. (ТАСС). Лаостохи дайн сэрэгые Холбоото Штадуудай һүжэрөөжэ байһан ушарынь 1954 ба 1962 онуудай Женевскэ хэлсээнүүдые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно гээд Лаосой патриотическа фронтын ЦК-гай мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Сайгоной ба американ гуша мянга гаран солдадые, авиационно ехэ хүсэнүүдые элсүүлээд, Вашингтон бол һараһаа үлүү хугаса... гэн ехэ дайн байлдаан Урда... хэжэ байна гээд тэрэ мэдүү... хэлэгдэнэ. Теэд интервен... эхилэмсээрнь Лаосой па... ээрхэг түримхэйшүүлдэ ха... рюу үгэ үгэһөөр, 6 мянга га... дат ба офицернүүдыень, ха... ган самолёт ба танкыень үгы... гэмтээһэн байна гээд мэдүү... хэлэгдэнэ.

Нэгэдэлээ бэхижүүлхын түлөө

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС). Аргентин зоной национальна уулзалга гэдэг хүдэлөөнэй гурбадахи зүблөөн Аргентинын промышленна томо центрнүүдэй нэгэндэнь—Кордова городто һая болобо. Бусад эмхинүү... рилсаа холбоогоо үргэдхэхын ... Аргентинын түрүү үзэлтэй ... өөһэдынгөө талада дам саашад... еүүлхын түлөө тэмсэл шан... гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад ... бо. Орон соо демократическа ... лалта бэелүүлхын түлөө тэм... рилготойгоор 1970 оной н... энэ хүдэлөөн эхилэгдээ ... Компарти, социалис ба христ... демократическа партинууд, ... рим профсоюзууд, таряашад... студентнүүдэй эмхинүүд тэр... лөөндэ хабаадалсадаг.

Элитэ ехэ туйлалта

БОНН. (ТАСС). ФРГ-дэхи Бохумска обсерваториин директор Г. Каминский «Луноход-1» гэжэ совет оньһото аппарадай һара дээрэ бэелүүлжэ байгаа научна туршалгые тайлбарилан, Бонндо байдаг ТАСС-ай таһагта эльгээһэн телеграмма соогоо иигэжэ мэдүүлбэ. Оньһото аппарадай һара дээрэһээ дамжууһан дохёонуудые Бохумска обсерватори мартын 9-дэ табан часай турша соо тудажа абаһан байна. Тэдэ дохёонуудынь аржыса һайнаар харагдаа. Тэрэ дамжуулга харахадаа баясамаар.

Һара дээрэхи байдалые—халуун, хүйтэниие, юушье үгы вакум хооһон байдалые, тон хүсэтэ элшэ болон замбуулинай метеоридуудые хараадаа абаха болоо һаа, «Луноход-1» гэжэ аппарадай туйлаһан үрэ дүнгүүдынь техническэ айхабтар ехэ туйлалта гэжэ сэгнэгдэхэ ёһотой.

Тель-Авивай засагаархид аргаа бэдэрнэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай шахардуу болоһоной түлөө өөһэдөө сохом зэмэтэй аад лэ, эндэхи байдалые эбэй ёһоор гуримшуулхын түлөө тэмсэгшэдтэ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай хурсадаһанай түлөө харюусалга тохохо гэжэ Израилиин засагаархид оролдоно.

Израилиин премьер-министрэй орлогшо Игал Аллон гэгшэ Эйлат городто үгэ хэлэхэдээ, һэнгэргүйгөөр иигэжэ табиһан байна: «ООН-ой Генеральна секретарь У Тан, ООН-ой Генеральна секретариин тусхай түлөөлэгшэ Гуннар Ярринг гэгшэд эб найрамдал түргэнөөр туйлахада туһалаагүй байхынгаа саада тээ, Дүтын Зүүн зүгтэхи дайн сэрэгэй аюулай улам ехэдэхэдэнь туһалжашье болоо» гэжэ хэлэһэн байна.

Араб газар дайдые эзэмдэжэ байха хүсэл тухайгаа Израилиин хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэд. 1967 оной июньдэ араб оронуудта эсэргүү добтолго хэгдэхын урда тээ байгааша хилэ хүрэтэр сэрэгүүдээ сухарюулжа абаашахагүйбди гэжэ Израилиин парламентда үгэ хэлэхэдээ, премьер-министр Г. Меир дахин мэдүүлбэ.

Дахинаа „хүсэ баримталан“

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Пентагоной 1972 оной 76 миллиард долларой бюджедые түлөөлэгшэдэй палатын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэг эрхилхэ комиссида США-гай оборонын министр Лэйрд хүргэбэ.

«Айлгамжын стратеги» гэдэгые бэелүүлхэ, «хүсэ баримталһан» политика бэелүүлхэ хэрэгтэй гээд комиссида хүргэһэн элидхэл соогоо министр бэшэбэ. Тэрэнь юун гэһэн удхатайб гэбэл, США-гай болон сэрэгэй талаар нүхэсэгшэ гүрэнүүдэйнгээ сэрэгэй хүсэ шадал бүри ехэ болгохо гэһэн удхатай юм. «Сейфгард» гэжэ сэрэгэй барилга үргэлжэлүүлхын тулада 1 миллиард 278 миллион доллар һомолхо хэрэгтэй гээд Лэйрд дурадхаба.

Индохятадта США-гай хэжэ байгаа дайн тухай оборонын министр мини зо юрэнхы дээрэнь хэлээд, Урда Вьетнамдахи американ сэрэгүүд «хороогдохо» юм гэбэ. Тэдэ хүн түргэнөөр, хэды шэнэн хороогдохо юм хэлээгүй.

Пентагоной дураар политика зохёог

ВАШИНГТОН. (ТАСС). СШ... сэрэгэй-промышленна комплек... ороной экономическа ба ... скэ ажабайдалдахи бодот... хүсэн» болобо гээд «Вашинг... нинг стар» газетэ бэшэнэ. Х... Штадуудай гадаадын поли... хараа шэглэл зохёолгодо П... «шиидхэхы эрхэтэй» болобо ... рэ газетэ тэмдэглэнэ. Амери... рэгэйхидэй Вьетнамда үүдхэһ... ниинь «юундээшье хэрэггүй, ... гажаруулмаар, бузар булай, ... зааргүй дайн» болобо гээд ... зетэдэ бэшэгдэһэн байба.

Туйлай ехэ мүнгэ зөөри ... Пентагоной сэрэгэй оньһонии... най бюджет зохёоходоо, СШ... конгресстэ һуудаг табюулнууд... шэглэдэг, тэдэнээ хэрэглэдэг. ... тагондо тон ехээр үнэн сэхэ ... сенаторнууд ба конгрессменүүд... гэй бюджедые зохёон таби... гээд статья дотор хэлэгдэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД...

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: партиин райкомуудай пленумүүдһээ мэдээсэлнүүд. «Дарья Касьяновнагай бодол» гэһэн В. Авромовагай зураглал. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партиин түсэб — арадай түсэб» гэһэн гаршаг доро тусхай материалнууд. «Наукын туйлалта — хүдөө ажахыда» гэһэн статья.

Гурбадахи хуудаһанда: редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 18 часһаа «Приключение собачки» гэһэн үхибүүдэй мульт-фильм. «Пионер» гэһэн үхибүүдэй зоруулагдаһан киножурнал. 18.20 минутаһаа «Пушкинтай уулзалга» гэһэн киноочерк. 18.30 минутаһаа «Личность глазами психолога» гэһэн дамжуулга. 19 часһаа «Хотите долго жить» гэһэн киноочерк. 19.10 минутаһаа «Дуунай түрэлгэ» гэһэн ээлжээтэ дамжуулга. 19.40 минутаһаа «КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэнэбди» гэһэн дамжуулга. Энэ асуудалаар Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо И. Ф. Воробьев хөөрэхэ. 20 часһаа телепанорама. 20.20 минутаһаа «Манай хани барисаан тухай» гэһэн киноочерк. 20.40 минутаһаа концерт. 21.20 минутаһаа «Бакуугай 26 комиссарнууд» гэһэн уран һайханай фильм.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-7... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-3..., 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-5..., культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.